

نماینده ولی فقیه در استان یزد در دیدار رئیس مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه:

وظیفه مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده صیانت از خانواده ایرانی است

استاندار یزد:

سرمایه‌های اجتماعی مرکز وکلا
مردم هستند که در این راستا نیز
مرکز وکلا مردمی عمل کرده است

رئیس مرکز وکلا:

هدف همه ما و دستگاه قضایی
صیانت و حمایت
از حقوق افراد جامعه است

رئیس کل دادگستری یزد:

برگزاری جشنواره عدلیه برای دومین مرتبه
در استان یزد در راستای جهاد تبیین
و افزایش امید و اعتماد برگزار شد

قوه قضائیه با حضور در محل دفتر مرکز کارشناسان رسمی دادگستری با اعضاء هیئت مدیره و بازرسان و جمعی از کارشناسان رسمی حاضر، دیدار و گفتگو و پذیرای دریافت مشکلات و راهکارهای آنان بود و توصیه و دستوراتی را ارائه داد. در اولین روز سفر وی دیدار با رئیس کل دادگستری یزد و برخی از معاونین و رئیس حفاظت و اطلاعات دادگستری یزد نیز انجام شد.

غلامعلی دهشیری رئیس کل دادگستری یزد در این دیدار گفت: نسل امروز مردمان یزد از نسل مردمان سختکوش گذشته هستند که با مُشتی خاک، کمی آب و پری از کاه بافت تاریخی و جهانی را ساخته‌اند و شهری که به شهر قنات و قنوت و قناعت نام گرفته از برخی از آسیب‌های اجتماعی به دور است و اگر برخی از آسیب‌ها نیز وجود دارد کمتر از سوی نسل اصیل یزدی دیده می‌شود و این آسیب‌های اندک حاصل مهاجرت‌هایی است که به استان صورت گرفته است.
ادامه در صفحه ۴

در این مراسم که فرمانداران شهرستان‌های یزد و مهریز نیز حضور داشتند رئیس مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه گفت: حرفه وکالت و کارشناسی رسمی از جمله حرفه‌های سخت و استرس‌زا می‌باشد که بر جسم و روح آنان اثر می‌گذارد.

مرکز در این راستا ضمن توصیه به ورزش به ویژه ورزش شنا، کمیسیون امور ورزش را جهت توسعه ورزش‌های ویژه اعضا تشکیل داد و در سال گذشته با حضور ۸۰۰ ورزشکار عضو مرکز، المپیاد ورزشی را در مشهد مقدس برگزار کرد و با برگزاری مسابقات ورزشی در طول سال، پایان هر سال المپیاد ورزشی را برگزار خواهد نمود.

وی گفت: در این دوره از مسابقات نیمی از استان‌های کشور به صورت تیمی شرکت کردند و با استقبالی که صورت گرفته تا پایان سال مسابقات کشتی فرنگی در استان مازندران و مسابقات تیراندازی در استان کرمان برگزار خواهد شد.
رئیس مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده

در ادامه سفرهای استانی رئیس مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه پنجشنبه گذشته وکلا و کارشناسان رسمی استان یزد نیز میزبان حسن عبدلیان پور بودند.

در اولین روز سفر استانی وی به استان یزد با حضور در حسینیه شهداء (مجموعه تاریخی امیر چقماق)، بر سر مزار شهدای گمنام هشت سال دفاع مقدس رفت و با ذکر فاتحه و اهدای گل به مقام رفیع شهدا ادای احترام نمود.

حسن عبدلیان پور رئیس مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده که به منظور شرکت در مراسم اختتامیه اولین دوره مسابقات قهرمانی شنا ویژه وکلا و کارشناسان رسمی عضو مرکز و دیدار با اعضاء هیئت‌های مدیره وکلا و کارشناسان رسمی و همچنین وکلا و کارشناسان رسمی عضو مرکز به استان یزد سفر کرده بود، با حضور در مجموعه ورزشی عدالت یزد ضمن گفتگو با وکلا و کارشناسان رسمی ورزشکار، لوح قهرمانی و جوایز نفرات برتر و تیم‌های قهرمان را به آنان اعطا کرد.

رهبر معظم انقلاب:

رژیم صهیونیستی در طوفان الاقصی ضربه فنی شد

رژیم صهیونیستی در حادثه طوفان الاقصی ضربه فنی شد و حماس نه به عنوان یک دولت و کشور با امکانات زیاد، بلکه به عنوان یک گروه مبارز توانست رژیم غاصب صهیونیست را با آن همه امکانات ضربه فنی کند

مسئولان ورزشی کشور بود. رهبر انقلاب در ادامه، ورزشکاران را مخاطب توصیه‌های خود قرار دادند و با تأکید بر اینکه محبوبیت و شهرت، مسئولیت سنگینی به دنبال می‌آورد، گفتند: گفتار، رفتار و نوع زندگی چهره‌های ورزشی برای بسیاری از جوانان الگو است و می‌تواند بر آنان تأثیر سازنده‌ای بگذارد، اگرچه عکس آن هم ممکن است، بنابراین ورزشکاران باید در این زمینه کاملاً مراقبت کنند.

ایشان در توصیه‌های دیگر، ورزشکاران را به قدردانی و شکر نعمت خدادادی توانایی جسمی و قدرت عزم و اراده، فراخواندند و گفتند: شکر این نعمت‌های الهی موجب افزایش آن‌ها خواهد شد. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در بخش پایانی سخنانشان، به بیان نوعی جمع‌بندی از حوادث اخیر غزه در قالب یک تعبیر ورزشی پرداختند و گفتند: رژیم صهیونیستی در حادثه طوفان الاقصی ضربه فنی شد و حماس نه به عنوان یک دولت و کشور با امکانات زیاد، بلکه به عنوان یک گروه مبارز توانست رژیم غاصب صهیونیست را با آن همه امکانات ضربه فنی کند.

ایشان با اشاره به ناتوانی صهیونیست‌ها برای خارج شدن از زیر بار فشار و ننگ این شکست مفتضحانه، افزودند: آن‌ها برای جبران، در بیمارستان‌ها و مدارس غزه قدرت‌نمایی می‌کنند، اما این کار مشابه کار ورزشکاران است که در میدان شکست خورده، اما برای تلافی با حمله به طرفداران تیم مقابل، به آن‌ها فحاشی و تنک‌کاری می‌کند.

رهبر انقلاب با تأکید بر اینکه بخت سنگین رژیم صهیونیستی با این جنایات جبران نخواهد شد، گفتند: بدانند که این ظلم و بی‌رحمی‌ها بی‌پاسخ نخواهد ماند و بمباران‌ها عمر رژیم غاصب را کوتاه‌تر خواهد کرد.

ایشان با اشاره به خودداری تحسین برانگیز ورزشکاران ایرانی از مسابقه با نمایندگان رژیم صهیونیستی، افزودند: امروز همه دنیا علت این کار ورزشکاران ما را فهمیده‌اند، چون آن افراد برای یک رژیم جنایتکار و تروریست و جنایتکار به میدان می‌آیند. ایشان در بخش دیگری از سخنانشان با انتقاد شدید از مسئولان مراکز جهانی ورزش که تحت تسلط قدرت‌های مستکبر قرار دارند افزودند: آنان که در اقدامی سیاسی به بهانه جنگ، یک کشور را از حضور در همه میدان‌های ورزشی محروم می‌کنند، اکنون حدود ۵ هزار کودک شهید فلسطینی را نادیده می‌گیرند و به بهانه پرهیز از دخالت سیاست در ورزش، رژیم صهیونیستی را به علت نسل‌کشی و جنایات جنگی محکوم و محروم نمی‌کنند که امیدواریم روزی به این اقدامات تبعیض‌آمیز رسیدگی عادلانه شود.

ایشان هم‌چنین با تشکر از ورزش باستانی زیبای تعدادی از نوجوانان و جوانان در آغاز این دیدار گفتند: همان‌گونه که سال‌های قبل به مسئولان ورزشی گفته شد، ورزش باستانی ظرفیت تبدیل به یک ورزش بین‌المللی را دارد و باید در این مسیر تلاش شود.

قهرمانان ورزش کشور و مدال آوران مسابقات آسیایی و پارا آسیایی با رهبر انقلاب اسلامی دیدار کردند.

رهبر انقلاب اسلامی در دیدار صمیمانه مدال آوران بازی‌های آسیایی و پارا آسیایی هانگژو و جمع دیگری از قهرمانان، ورزشکاران، پیشکسوتان و فعالان عرصه‌های ورزشی، با تشکر عمیق از ورزشکاران و مربیان افتخارآفرین کشور، رفتارهای احترام برانگیز آنان در میدان‌های ورزشی را تجلی دهنده چهره برجسته ملت ایران خواندند و با تأکید بر ضرورت رسیدگی مسئولان به زندگی قهرمانان ورزشی افزودند: رژیم صهیونیستی در حادثه طوفان الاقصی به دست حماس ضربه فنی شد و با همه جنایاتش نتوانسته این شکست سنگین را جبران کند و در آینده هم نخواهد توانست.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای جلسه امروز را بسیار شیرین دانستند و با قدردانی از عزم و اراده و سخت‌کوشی مدال آوران گفتند: هم‌چنین از آن بانوی محترمی که با حجاب کامل پرچمدار کاروان ایران در بازی‌های آسیایی شد و آن بانوی ورزشکاری که هنگام اهدای مدال حاضر نشد با مرد نامحرم دست بدهد و نیز آن بانویی که با کودک خود روی سکوی مدال آوری رفت و با حرکت نمادین خود، احترام به خانواده و مادر را در دنیا برجسته کرد، صمیمانه تشکر می‌کنم. ایشان اینگونه رفتارها را دارای ارزشی معادل خود ورزش خواندند و افزودند: سجده کردن، دست به دعا برداشتن، بوسه بر پرچم و کارهای دیگری که تشخص ورزشکار ایرانی - اسلامی و چهره «شاخص دارای منطبق و اعتماد به نفس» ملت ایران را به جهانیان نشان می‌دهد، شایسته قدردانی حقیقی است.

رهبر انقلاب با تشکر از تیم ملی فوتبال که به نشانه دفاع از مظلوم در مسابقات چهارجانبه فوتبال در اردن با چفیه به میدان رفت گفتند: هم‌چنین از ورزشکارانی که مدال‌های خود را به کودکان غزه و شهیدان فاجعه‌آفرینی صهیونیست‌ها در یک بیمارستان اهدا کردند و ورزشکارانی که از رویارویی با ورزشکاران رژیم صهیونیستی خودداری می‌کنند تقدیر و تشکر می‌کنم.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای اینگونه رفتارهای تحسین برانگیز را بخشی از قدرت ملی ایران برشمردند و گفتند: ورزشکاران اغلب کشورها برای ملت خود افتخارآفرینی می‌کنند، اما این رفتارهای زیبا و پرمعنا بالاتر از افتخارات ورزشی است چرا که افتخارات انسانی است.

رهبر انقلاب به خاطر شاد کردن دل ملت نیز از قهرمانان تشکر ویژه کردند و گفتند: برای من خیلی مهم است که شما با مدال‌های رنگارنگ خود ملت را شاد و سرفراز می‌کنید.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با تأکید بر اینکه ایران قوی باید ورزش قوی داشته باشد به توصیه‌های خود در جلسات عمومی و یا خصوصی با مسئولان ورزش اشاره کردند و افزودند: آن مسائل و نکاتی که وزیر ورزش در این جلسه گفت باید یک به

رفع مشکلات ورزشی و پاسخ به سوالات قدیمی مانند نقش دولت در ورزش، خصوصی سازی، قراردادهای ورزشی و مربی خارجی، به برنامه‌ریزی مبتنی بر اصول حرفه‌ای نیاز دارد تا یکبار برای همیشه پاسخ این سوالات مشخص شود.

یک پیگیری جدی شوند.

رهبر انقلاب اتخاذ تدابیر درست در انتخاب مربی و ترکیب تیم‌های ملی و مراقبت برای جلوگیری از بروز آفات نظیر «فساد اقتصادی، تشکل مافیای داخلی و مشکلات اخلاقی» را از وظایف مسئولان ورزشی کشور خواندند.

ایشان افزودند: رفع مشکلات ورزشی و پاسخ به سوالات قدیمی مانند نقش دولت در ورزش، خصوصی سازی، قراردادهای ورزشی و مربی خارجی، به برنامه‌ریزی مبتنی بر اصول حرفه‌ای نیاز دارد تا یکبار برای همیشه پاسخ این سوالات مشخص شود. رسیدگی به وضع زندگی ورزشکاران نکته دیگر مورد تأکید رهبر انقلاب در این دیدار بود.

ایشان گفتند: نمی‌شود که از ورزشکاران، برای افتخار آفرینی در مسابقات جهانی توقع داشت، اما با نیازهای آنان رفتار مناسبی نداشت بنابراین مسئولان به گونه‌ای عمل کنند که ورزشکاران در سطح قابل قبولی درباره زندگی خود اطمینان خاطر داشته باشند که مهم‌ترین آن‌ها مسکن و اشتغال است. نشست و برخاست صمیمانه با ورزشکاران رشته‌های مختلف، شنیدن درد دل‌ها و پاسخگویی به آنان توصیه دیگر رهبری به

رئیس قوه قضاییه:

باید یک کیفرخواست متقن

برای جنایت‌های رژیم صهیونیستی و حامیانش تنظیم کنیم

رئیس قوه قضاییه گفت: باید یک کیفرخواست متقن و محکم برای جنایت‌های رژیم صهیونیستی و حامیانش، تنظیم کنیم. حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای در ادامه حضور مستمر خود در محافل دانشگاهیان و دیدار مستقیم و بدون واسطه با صاحب‌نظران، اندیشمندان، دغدغه‌مندان و منتقدان، همزمان با هفته بسیج در نشست سراسری ۳۰ هزار نفری جبهه علمی فرهنگی بسیج اساتیب کشور در دانشگاه تربیت مدرس حضور یافت.

رئیس قوه قضاییه طی سخنانی در این نشست، با بیان اینکه رفتار و رویکرد امام خمینی (ره) از سال‌ها پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، همچون یک بسیجی زمان‌شناس و شجاع بود، گفت: امام

راحل با ایمان به خدا و اعتماد به بسیج مردم، توانست در برابر استکبار جهانی و رژیم پهلوی ایستادگی کند و امروز شاهد هستیم که شاخه‌ای از شجره طیبه بسیج، یعنی جریان مقاومت و جریان حماس، با ایستادگی خود، در حال

دلیل کردن استکبار جهانی هستند. رئیس دستگاه قضا افزود: مردم مظلوم غزه امروز با اتحاد، روحیه جهادی و بسیجی و ایمان به خدا، نه تنها در برابر رژیم صهیونیستی و آمریکا بلکه در برابر تمام مستکبرین عالم ایستاده‌اند، مقاومت می‌کنند و شهید می‌دهند.

حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای با اشاره به جنایت‌های سبعانه صهیونیست‌ها علیه مردم مظلوم فلسطین که بیش از هفت دهه است ادامه دارد، گفت: امروز باید یک کیفرخواست متقن و محکم برای جنایت‌های سبعانه و ددمنشانه رژیم صهیونیستی و حامیانش، تنظیم کنیم و ان‌شاءالله بتوانیم برای محاکمه صهیونیست‌های جنایتکار و حامیان آنها، یک دادگاه بین‌المللی اسلامی برپا گردانیم و در این مسیر، نقش ما و شما اساتیب و اندیشمندان و حقوقدانان بسیجی، بسیار ثقیل و خطیر است.

رئیس قوه قضاییه در ادامه با تشریح شاخصه‌های بسیجیان اظهار کرد: بسیجی یعنی حضور در صحنه‌ها؛ بسیجی یعنی اقدام به موقع؛ بسیجی یعنی نهراسیدن؛ بسیجی یعنی آگاه بودن و آگاهی بخشیدن؛ بسیجیان در هر عرصه و صحنه‌ای اعم از خدمت‌رسانی به مردم سیل‌زده یا زلزله‌زده، مبارزه با مظاهر فساد و ناهنجاری‌های اجتماعی، امر به معروف و جبهه‌های فرهنگی، پیشقدم و پیشگام هستند و در این عرصه‌ها، شهیدان و جانبازانی را تقدیم ایران اسلامی کرده‌اند.

حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای با اشاره به بسط و گسترش روحیه بسیجی از ایران اسلامی به سراسر جهان اسلام گفت: امروز مشاهده می‌کنیم که روحیه و انسجام بسیجی از ایران فراتر رفته و در همه بلاد اسلامی و حتی غیراسلامی که

امروز دشمن به برخی از ناهنجاری‌ها و احیاناً بی‌عفتی‌ها و مفاسد مالی و اخلاقی و سیاسی که بعضاً مشاهده می‌شود، چشم امید بسته است؛ دشمن یقین دارد که اقدامات نظامی‌اش ره به جایی نمی‌برد لذا دلبسته آن شده که به نحوی از انحاء، نسل جوان ما را نسبت به ارزش‌های اسلامی و عمل به آموزه‌های دینی، بی‌تفاوت گرداند.

حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای بیان کرد: امروز وظیفه همه ما مسئولان و متولیان برای مقابله با اقدامات ایدایی دشمن در جنگ ترکیبی، ثقیل و سنگین است؛ بر همین اساس، فراجا و دستگاه‌های امنیتی و اطلاعاتی در کشف و معرفی مسائل پشت پرده که مروج ناهنجاری و بی‌عفتی هستند، اهتمام مضاعف داشته باشند و مطمئناً بر این مسأله فائق می‌آییم، اما مهم آن است که این امر، هر چه زودتر و با هزینه کمتر انجام گیرد.

رئیس دستگاه قضا تصریح کرد: امروز دشمن نهایت تلاش و همت خود را مصروف و معطوف به شقه شقه کردن و ایجاد قطب‌های کاذب در جامعه ما کرده است؛ دشمن می‌خواهد انرژی نیروهای انقلابی و ارزشی صرف یکدیگر شود؛ در این راستا به هیچ‌وجه نباید غفلت کنیم و شاهد آن باشیم که نیروهای حزب‌اللهی و جریان‌های انقلابی، به تخریب همدیگر مبادرت ورزند؛ امروز هر چه بیشتر نیازمند وحدت و انسجام درونی هستیم. شیطان بزرگ «آمریکا» در ایجاد تفرقه و افتراء تلاش می‌کند و انگلیس نیز در این زمینه دارای سابقه طولانی است و انرژی خود را مصروف آن کرده است لذا ما باید نهایت هوشیاری را داشته باشیم و در مسیر خنثی‌سازی این توطئه و کید دشمنان گام برداریم.

رئیس قوه قضاییه بیان کرد: در جبهه مقابله با جنگ ترکیبی دشمن، علاوه بر تقویت روحیه جهادی و تسلط بر علم نوآور، باید به صبر و از خودگذشتگی مجهز شویم؛ گاهی اقتضاء می‌کند که از آبروی خود بگذریم و گاهی می‌طلبد که مال و جان خود را فدای ایران اسلامی گردانیم.

رئیس دستگاه قضا در ادامه با اشاره به آیه ۶ سوره مبارکه فاطر گفت: در امر جهاد و مقابله با جنگ ترکیبی دشمنان، ضرورت دارد که هواهای نفسانی را کوچک بشماریم و نگوییم «ما در کسوت روحانیت یا انقلابی‌گری و یا لباس بسیجی هستیم و از مسیر منحرف نمی‌شویم»؛ در اینجاست که قرآن می‌فرماید «إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا».

دارای اقلیت مسلمان است، گسترش و بسط یافته است؛ امروز روحیه بسیجی اجازه نمی‌دهد که متقلبین، جای ظالم و مظلوم و جلا و شهید را در قضیه فلسطین عوض کنند.

رئیس عدلیه در ادامه با اشاره به نقش بسیج و بسیجیان در رشد و تعالی ایران اسلامی اظهار کرد: امروز به علم و ایمان برای رشد نهایی و اجرای قوانین ومقررات الهی و آموزه‌های دینی و قرآنی نیازمندیم؛ کشور بدون علم متکی به ایمان پیشرفت نخواهد کرد؛ باید در مسیر دستیابی به علم نوآور و علمی که پیشبینی‌کننده آینده است، کوشا تر باشیم؛ امروز نه تنها جوانان در ایران اسلامی بلکه جوانان در سراسر گیتی، تشنه معنویت و دریافت پاسخ برای شبهات می‌باشند بر همین اساس اندیشمندان ایران اسلامی و اساتیب بسیجی می‌توانند با اتکا به آموزه‌های قرآنی و تسلط به علم روز، پاسخگوی این قبیل از نیازها باشند.

حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای با اشاره به قدرت بازدارندگی بالای جمهوری اسلامی ایران گفت: امروز به واسطه تولید قدرت صورت گرفته در کشور، میزان بازدارندگی ما بسیار بالا است و حتی فکر تجاوز و تعدی به میهن ما نیز در مخیله دشمنان نمی‌گنجد؛ این تولید قدرت و این بازدارندگی بالادر نتیجه روحیه بسیجی و جهادی و انقلابی‌گری می‌باشد؛ برای حفظ و تحکیم بازدارندگی و قدرتی که از آن برخورداریم، باید با بصیرت‌افزایی که جزء لاینفک حکمرانی است، روحیه جهادی و بسیجی را در میان آحاد جامعه تقویت کنیم و توجه داشته باشیم که اگر نسبت به فتنه‌انگیزی‌ها و جنگ ترکیبی دشمن، آگاهی‌بخشی لازم را انجام ندهیم، ضربه می‌خوریم و غافلگیر می‌شویم.

رئیس قوه قضاییه ادامه داد: امروز تمام تلاش و همت دشمن، مصروف آن است که ارزش‌های دینی را در جوامع اسلامی و جامعه ما به خصوص در میان قشر جوان کمرنگ گرداند؛

رژیم صهیونیستی آشکارا حقوق بشر را نقض می‌کند

دوران برشمرد و افزود: در تاریخ جنایات بزرگی اتفاق افتاده که هیچ کدام از جهت ابعاد و زمان و وضعیتی که برای غیرنظامیان و افراد بی‌دفاع در غزه اتفاق می‌افتد قابل مقایسه با آن نیست.

رحیمی با ابراز تأسف از همراهی دولت‌های مدعی حقوق بشر با رژیم جعلی اسرائیل و توجیه جنایات این رژیم با عنوان دفاع از خود، اظهار داشت: برخلاف مواضع غیرمنطقی دولت‌های غربی و با وجود سانسور رسانه‌ای، مردم دنیا با تظاهرات و راهپیمایی در محکومیت رژیم صهیونیستی از این آزمون سربلند بیرون آمدند. ایرنا

وی ادامه داد: رژیم صهیونیستی آشکارا پیش چشم کشورهای مدعی حقوق بشر و مجامع بین‌المللی همه مبانی و قوانین بین‌المللی و حقوق بشری را نقض و روزانه صدها کودک و زن و غیرنظامی را به خاک و خون می‌کشد، آب را به روی آنها می‌بندد و شدیدترین محاصره را بر آنها تحمیل می‌کند و این یعنی هر روز جنایتی بزرگ در حال وقوع است و مدعیان حقوق بشر هم کاری انجام نمی‌دهند.

■ حوادث غزه: مصیبت بزرگ این دوران

وزیر دادگستری، حوادث غزه را مصیبتی بزرگ در این

وزیر دادگستری گفت: رژیم صهیونیستی آشکارا پیش چشم کشورهای مدعی حقوق بشر و مجامع بین‌المللی همه مبانی و قوانین بین‌المللی و حقوق بشری را نقض و روزانه صدها کودک و زن و غیرنظامی را به خاک و خون می‌کشد. امین حسین رحیمی در نشست تخصصی حقوق بشر که به همت ستاد حقوق بشر، ویژه رابطان ستاد حقوق بشر در دادگستری‌های کل استان‌ها برگزار شد، با اشاره به شرایط این روزهای منطقه خاورمیانه، جنایات رژیم صهیونیستی در غزه را برای مجامع بین‌المللی حقوق بشر آزمایشی بزرگ برشمرد و از آن به عنوان یک طنز تلخ در تاریخ حقوق بشر یاد کرد.

نماینده ولی فقیه در استان یزد در دیدار رئیس مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه :

وظیفه مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده صیانت از خانواده ایرانی است

استاندار یزد :

سرمایه‌های اجتماعی مرکز وکلا مردم هستند که در این راستا نیز مرکز وکلا مردمی عمل کرده است

رئیس مرکز وکلا:

هدف همه ما و دستگاه قضایی صیانت و حمایت از حقوق افراد جامعه است

رئیس کل دادگستری یزد :

برگزاری جشنواره عدلیه برای دومین مرتبه در استان یزد در راستای جهاد تبیین و افزایش امید و اعتماد برگزار شد

حضور و آنلاین شرکت کردند. وی ادامه داد: دفاع وکیل در صدور آرای متقن موثر است و با توجه به اینکه روش‌های سنتی آموزش با وجود تکنولوژی جدید کارایی لازم را ندارد مرکز وکلا و کارشناسان رسمی با بهره‌مندی از تکنولوژی جدید موضوع ارتقاء سواد علمی و حقوقی اعضاء و جامعه را پیگیری می‌نماید و تاکنون ۵۰۰ دوره آموزشی توسط مرکز برگزار شده است.

وی همچنین گفت: مرکز یک هدف ذاتی خود را که هیچ ایرانی نباید برای احقاق حق بدون بضاعه مالی بدون وکیل باشد، دنبال می‌کند و در سال گذشته حدود ۱۳۰۰ وکیل بصورت معاضدتی جهت احقاق حق به کمک مردم رفته‌اند.

رئیس مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه همچنین در دومین روز از سفر استانی، دیداری با اعضاء و بازرسی هیئت مدیره مرکز وکلا استان یزد داشت که از نزدیک ضمن دریافت پیشنهادات و مشکلات، توصیه‌هایی را در جهت ارتقاء فعالیت‌های هیئت مدیره بیان نمود.

در این سفر دو روزه اعضاء هیئت‌های مدیره وکلا و کارشناسان رسمی مرکز در استان یزد با آیت‌الله ناصری نماینده ولی فقیه و امام جمعه یزد دیدار داشتند.

آیت‌الله ناصری در این دیدار گفت: هدف دشمن این است که سبک خانواده ایرانی را عوض کند تا نظام خانواده اسلامی از هم پاشیده شود و دشمن سعی دارد عقیده قشر جوان جامعه را نسبت به تشکیل خانواده کمرنگ نماید.

وی گفت: متأسفانه طلاق به عنوان منفورترین حلال خداوند

قبل از اعلام وکالت باید ضمن تحقیق تا حدودی کشف حقیقت کند و ضمن رسیدگی باید حقیقت را به موکل بگوید.

غلامعلی دهشیری با اشاره به فعالیت‌های اطلاع‌رسانی دادگستری یزد و ترویج فرهنگ پاسخگویی گفت: تاکنون یازده جشنواره رسانه‌ای از جمله جشنواره نقد رأی را برگزار نمودیم که این جشنواره‌ها و نقد آراء کلاس درسی برای وکلا و قضات بود و کمک دهنده به صدور آرای با اتقان بالا شده است و آراء شایسته قضات برای ماندگاری در تاریخ پس از نقد با عناوین مختلف از جمله چاپ ۱۴ جلدی چهل رأی به چاپ رسیده است.

رئیس کل دادگستری یزد اضافه کرد: دادگستری یزد از طرق مختلف با رسانه‌های استانی و کشوری در ارتباط بوده است و برگزاری جشنواره عدلیه برای دومین مرتبه در استان یزد در راستای جهاد تبیین و افزایش امید و اعتماد برگزار شد.

در این دیدار حسن عبدلیان پور رئیس مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه گفت: دغدغه‌های دادگستری یزد در حوزه وکالت و کارشناسی رسمی از جمله هدف‌های ما می‌باشد و هدف همه ما و دستگاه قضایی صیانت و حمایت از حقوق افراد جامعه است.

وی گفت: برگزاری اولین دادگاه نمایشی در حوزه حقوق کیفری با موضوع قتل عمد توسط مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه با استقبال وکلا، کارشناسان رسمی قرار گرفت و حدود ۸ هزار نفر در این دادگاه نمایشی بصورت

ادامه از صفحه اول:

وی با اشاره به استعدادهای بالقوه و بالفعل جوانان یزدی گفت: دانش آموزان خوش استعداد یزدی ۲۵ مرتبه، رتبه اول کنکور سراسری را از آن خود کرده‌اند و امروز استان یزد به برکت استعدادهای درخشان خود دارای مدیران و کارشناسان مجرب و برنامه‌ریز است.

رئیس کل دادگستری اضافه کرد: بدلیل نبود برخی برنامه‌ریزی‌ها، توزیع عادلانه صنایع در استان به درستی صورت نگرفته است و بیشترین احداث صنایع در مسیر جاده ترانزیتی اصلی تهران به بندرعباس صورت گرفته است.

و برخی دیگر از شهرستان‌ها که در این مسیر نیستند به عنوان شهرستان‌های کمتر برخوردار نام گرفته‌اند و این توزیع ناعادلانه باعث گردید شهرستان‌های فوق مهاجرپذیر گردیده و آسیب‌های اجتماعی خاصی داشته باشند.

غلامعلی دهشیری با ذکر نمونه‌ای از عدم برنامه‌ریزی و توسعه صنایع بدون توجه به زیرساخت‌ها گفت: زیرساخت‌های شهرستان اردکان برای جمعیت ۷۰ هزار نفری از قبل آماده شده است ولی در حال حاضر حدود ۲۲۰ هزار نفر براساس کدملی در آن شهرستان فعالیت دارند یا زیست می‌کنند و اکثر مهاجرین و اتباع خارجی در شهرستان‌های اردکان - میبد - اشکذر و یزد ساکن هستند.

رئیس کل دادگستری یزد با اشاره به شأن وکیل، کارشناس رسمی و قاضی دادگاه گفت: وکیل قاضی دفاع است و قاضی، قاضی حکم است و این دو بال‌های فرشته عدالت هستند. وکیل

هزینه‌های وکالت برای مردم عادی سنگین است و اقشار متوسط و ضعیف جامعه به خاطر حق الوکاله‌های سنگین برای احقاق حق با مشکل روبرو شده‌اند و اقدامات معاضدتی و ارائه خدمات حقوقی از سوی مرکز وکلا یک اقدام ارزشمند می‌باشد.

وی گفت: ارتقاء سواد حقوقی جامعه بسیار مهم است و یکی از مسئولیت‌های اجتماعی مرکز وکلا این امر مهم است که به درستی دنبال می‌شود.

استاندار یزد گفت: سرمایه‌های اجتماعی مرکز وکلا مردم هستند که در این راستا نیز مرکز وکلا مردمی عمل کرده است و در بزنگاه‌های مهم به کمک مردم و نظام آمده است.

همچنین رئیس و اعضای هیئت‌های مدیره مرکز وکلا و کارشناسان رسمی استان یزد به همراه ریاست مرکز، دیداری با استاندار یزد داشتند. در این دیدار، حسن عبدلیان پور رئیس مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه ضمن ارائه عملکرد مرکز در سطح کشور از استاندار خواست تا جامعه وکالت را مورد حمایت بیشتری قرار دهند و اعلام آمادگی کرد اعضای مرکز آمادگی دارند تا با هدایت‌های دولت در استان به ارائه خدمات حقوقی به مردم بپردازند.

در این دیدار مه‌رمان فاطمی استاندار یزد نیز گفت: متأسفانه

در جامعه افزایش یافته است و قبح طلاق در برخی خانواده‌ها ریخته شده و به یک امر عادی تبدیل شده است.

نماینده ولی فقیه در استان یزد اضافه کرد: وظیفه مرکز مشاوران خانواده قوه قضائیه صیانت از خانواده ایرانی است و مشاوره‌های قبل از ازدواج و همچنین مشاوره‌های حین درخواست طلاق بسیار موثر است و نباید مشاوره‌ها به سبک فرهنگ غربی باشد. وی همچنین ضمن توصیه به جوانان در خصوص فرزندآوری گفت: فرزندآوری یک موضوع شخصی نیست، بلکه فرزندآوری یک مسئله ملی و اجتماعی است و اگر موالید کم باشد جامعه در آینده دچار مشکل خواهد شد.

سیاه و سفید مجازات‌های «جایگزین حبس»

محدثه حسینی: مجازات جایگزین حبس، یکی از موضوعاتی است که کم و بیش به گوش جامعه رسیده و چندی است در دستور کار قوه قضائیه قرار گرفته، هدف اصلی این اقدام کاهش جمعیت زندانیان و میانبری برای اصلاح محکومین و مجرمین است. در رابطه با مجازات جایگزین حبس دیدگاه‌های مختلفی وجود دارد، برخی بر این باورند که با مجازات جایگزین فرد تنبیه لازم نمی‌شود و با پرداخت مبلغی از زیر تیغ مجازات فرار می‌کند، اما برخی دیگر، مجازات جایگزین حبس را بسیار لازم و اقدامی درست می‌دانند. به عنوان نمونه در ۶ ماهه اول امسال هفت فقره حکم فرهنگی خرید کتاب توسط شعب دادگاه‌های کیفری حوزه‌های قضایی ارومیه، ماکو، پیرانشهر، چهاربرج و بوکان به ارزش بیش از ۶۲۴ میلیون ریال صادر شده است که از این محل تعداد ۱۹۹ نسخه کتاب برای کتابخانه‌های عمومی خریداری شده است. به عقیده کارشناسان، این اقدام از افزایش جمعیت کیفری جلوگیری می‌کند. برای بررسی بیشتر این موضوع با علیرضا مروانی، وکیل پایه یک دادگستری و مشاور حقوقی ستاد کانون‌های فرهنگی وزارت ارشاد به گفتگو پرداخته ایم.

■ هدف از مجازات‌های جایگزین چیست؟

مجازات‌های جایگزین حبس با هدف رفع مشکلات زندان‌ها، کاهش جمعیت زندان‌ها و کمک به اصلاح مجرمین از طرق مختلف همچون حبس خانگی، تعلیق مجازات، تعویق صدور حکم، مجازات‌های مالی، خدمات عام المنفعه، محرومیت از حقوق اجتماعی و اجبار به اقامت یا منع اقامت در محلی خاص و... وارد نظام حقوقی کشورها شده است.

این شیوه‌های تربیتی منجر به تسهیل فرآیند بازاجتماعی شدن مجرمین می‌شوند، زمانی که مجرم در کنار خانواده خود باقی بماند و مجازات شود، از فروپاشی خانواده‌ها و سوق پیدا کردن آنها به سمت ارتکاب جرم جلوگیری می‌کند.

همچنین مجازات‌های جایگزین حبس می‌تواند به کاهش جمعیت کیفری، کاهش تکرار جرم، کاهش هزینه سازمان زندان‌ها و احیانا افزایش درآمد دولت‌ها از طریق اعمال جایگزین‌هایی مثل جزای نقدی و... منجر شود.

بر اساس تحقیقات صورت گرفته از سوی جرم‌شناسان، «مجازات جایگزین حبس» در تحقق اهداف مجازات از «حبس» موفق‌تر است، چراکه مجازات‌های جایگزین باعث متنوع‌تر شدن ضمانت اجرای آن مجازات می‌شود و از طرفی نیز منجر به اجرای بهتر عدالت شده و اصلاح بازسازی مجدد اجتماعی مجرم را به جامعه فراهم می‌کند.

■ جایگاه مجازات حبس در نظام حقوقی دنیا چگونه است؟

در ابتدای امر «مجازات زندان» با وجود وضعیت نامناسب زندان‌ها، به جای مجازات‌های شدید بدنی بسیار امیدوارکننده بود؛ اما به مرور اصلاح طلبان اجتماعی در جهت بهبود شرایط نامطلوب و وضعیت وخیم زندان‌ها گام‌هایی برداشتند.

فضا و شرایط زندان نه تنها به بازپروری شخصیت محکوم و بازگرداندن او به اجتماعی کمکی نمی‌کند؛ بلکه سبب هتک حرمت شدید و طبعاً آسیب‌های روحی و روانی بر زندانی و پذیرش خرده فرهنگ‌های موجود در زندان خواهد شد.

این عوامل باعث خواهد شد مجازات زندان نه تنها تأثیری بر اصلاح مجرم و جرم زدایی نداشته باشد، بلکه حتی اسباب جرم زدایی و مجرم‌پروری را نیز فراهم آورد.

حدود دو سده است که زندان (سلب آزادی فرد) به عنوان مجازات اصلی جای کیفرهای بدنی را گرفته است.

امروزه مجازات زندان و حبس برای فرد (کیفر سلب‌کننده آزادی) هم در جرائم شدید جایگزین مجازات اعدام شده و هم ضمانت اجرای اصلی حقوق کیفری محسوب می‌شود. از همین رو با رواج یافتن سیاست جنایی ریسک‌پذیر در بسیاری از نظام‌های کیفری با هدف کنترل و طرد مجرم‌خطرناک، کیفر حبس بیش از پیش اهمیت یافته است.

■ زندانی شدن یک مجرم چه تبعاتی برای جامعه دارد؟

در سطح جامعه نیز دارای توالی فاسدی همچون بالا بردن نرخ تورم جمعیت کیفری و بالا بردن هزینه‌های دولت به‌جای مبارزه با جرم خواهد شد.

یکی از مسیرهای اعمال اصل فردی کردن جرم، استفاده از جایگزین‌های حبس و استفاده حداقلی از کیفر حبس و جایگزین کردن مجازات‌های اجتماعی، به جای حبس‌های عموماً کوتاه مدت است. به بیانی دیگر امروزه بیش از هر زمان دیگری اندیشه جایگزین کردن مجازات‌های متناسب با شخصیت مرتکب به جای حبس‌هایی که هیچ‌گونه بار اصلاحی و درمانی در مرتکب ندارند، سرلوحه افکار جرم‌شناسان و کیفر

شناسان قرار گرفته است.

■ چه دیدگاه‌هایی در رابطه با مجازات سلب آزادی مجرم وجود دارد؟

نظرات گوناگون و متنوعی در این رابطه وجود دارد. برخی از این نظرات به نقش زندان و تأثیر مخرب حبس بر روی زندانیان می‌پردازد، از مهم‌ترین آنها می‌توان به نظریات مرتبط با یادگیری اشاره کرد. در این نظریه به نقش یادگیری و تقلید در ارتکاب جرم پرداخته شده است. زندان با توجه به محیط خود نقش مهمی در یادگیری و تبادل اطلاعات در زمینه‌های فنون و روش‌های ارتکاب جرم دارد. فوکو در این زمینه می‌گوید: «در همین باشگاه است که بزهدار جوانی که نخستین محکومیتش را در آنجا می‌گذرانند، آموزش می‌بیند و نخستین میلی که در او زاده می‌شود این است که از کار کشته‌ها یاد بگیرد چگونه از چنگ سخت‌گیری‌های قانون بگریزد.»

■ در این رابطه پژوهشی نیز انجام شده است؟

بله، براساس تحقیقی که در زندان در رابطه با نقش تقلید و یادگیری در محیط زندان انجام شده، زندانیان دوستی‌ها و معاشرت‌های داخل زندان را مهم‌ترین عامل ارتکاب جرم در بار دوم می‌دانند. در واقع برای برخی زندان به دانشکده آموزش ارتکاب جرم تبدیل می‌شود.

باید به این نکته مهم توجه داشت، فردی که وارد زندان می‌شود از سوی جامعه و افراد خانواده برچسب مجرمیت می‌خورد. پس از آزادی از زندان معمولاً پیدا کردن شغل برای فرد به دلیل سابقه‌دار بودن و خوردن برچسب مجرمیت بسیار دشوار خواهد بود. برچسب خوردن در مورد زنان و اطفال بیشتر خواهد بود و آنها را بیشتر تحت تأثیر قرار خواهد داد.

■ چرا امروز جامعه و جرم‌شناسان از مجازات‌های جایگزین حبس استقبال می‌کنند؟

در ابتدا باید به این موضوع بپردازیم که ایراد و خلل مجازات حبس برای یک متهم و یا یک مجرم چیست؟ مهم‌ترین ایراد وارد بر حبس، «جرم‌زا بودن محیط زندان» است.

علت اصلی جرم‌زا بودن محیط زندان را می‌توان همجواری تعداد کثیری از جرایم با یکدیگر دانست. مجرم مبتدی به صورت اتفاقی در کنار مجرم حرفه‌ای قرار می‌گیرد و زمینه برای آموزش او فراهم می‌شود.

بر اساس تحقیقی در ایران صورت گرفت ۲۹ درصد زندانیانی که به طور مرتب مرتکب جرم شده و به زندان بازگشته‌اند، این آمار در طی ۵ سال تقریباً ثابت بوده و زندان نه‌تنها برای این ۲۹ درصد نمی‌تواند کاری انجام دهد بلکه سایر زندانیان در معرض یادگیری از این ۲۹ درصد قرار دارند.

در رابطه با زندان، برخی آن را در تعارض با اصل شخصی بودن مجازات می‌دانند. (بر اساس این اصل، مجازات تنها باید بر فرد مجرم تحمیل شود و سنگینی آن نباید بر دوش دیگران قرار گیرد) این افراد بر این باورند که در مجازات حبس، این اصل نادیده گرفته شده و خانواده مجرم بیش از خود مجرم در مضیقه قرار می‌گیرد.

در صورتی که زندانی متأهل و سرپرست خانواده باشد، همسر و فرزندان او در سختی قرار می‌گیرند و آنها بیش از خود زندانی بار اصلی مجازات را بر دوش خواهند می‌کشند.

■ اثر منفی زندان بر خانواده و جامعه

به عنوان مثال مرد به عنوان سرپرست خانواده زمانی که به

مجازات حبس محکوم می‌شود، در زمینه اقتصادی، همه بار زندگی بر دوش همسر و فرزندان او قرار خواهد گرفت و برخی از کودکان کار حاصل این رویکرد هستند.

از لحاظ روحی و روانی همسر فرد زندانی از سوی اجتماع، دوستان و حتی خانواده خود و یا حتی خانواده همسر طرد می‌شود. این طردشدگی و از دست دادن پناهگاه اجتماعی سبب خواهد شد یا فرد خود نیز به ارتکاب جرم متمایل شود و یا منجر به طلاق خواهد شد که خود متغیر دیگری است که بر وقوع جرم بر فرزندان تأثیرگذار است و فرد زندانی در صورت از همپاشیدگی زندگی، بیشتر از گذشته در گرداب فرو خواهد رفت و امکان بازپروری وی کاهش خواهد یافت.

نتایج یک تحقیق نشان می‌دهد که برای بیش از ۲۰ درصد مردان زندانی حداقل یک بار طلاق رخ داده که کمتر از یک سوم این طلاق‌ها قبل از اولین زندانی و بیش از دو سوم آنها پس از اولین زندانی رخ داده است.

■ هزینه تراشی برای دولت

ایجاد هزینه برای جامعه و دولت، هزینه‌های اقتصادی زندان پس از جرم‌زا بودن محیط زندان مهم‌ترین ایراد وارد بر حبس است. گذشته از اینکه ساختن زندان و به کار گماردن مأموران برای مراقبت از زندان و زندانیان هزینه هنگفت و چشمگیری را بر دولت تحمیل می‌کند؛ غذا، پوشاک، درمان و نیازهایی از این قبیل نیز برای جامعه هزینه‌بر است و با گسترش زندان و افزایش شمار زندانیان، این هزینه‌ها نیز افزایش می‌یابند. بررسی برخی از آمارها نشان می‌دهد بودجه سازمان زندان‌ها در ایران در سال ۱۴۰۲ حدوداً ۹ هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان است که بیش از ۹۰ درصد آن صرف اعتبارات جاری و هزینه‌های روزمره زندان‌ها می‌شود. ۳۶ هزار میلیارد تومان هزینه مازاد نزدیک به ۴۰ درصد مجموع بودجه سازمان زندان‌ها در لایحه بودجه ۱۴۰۲ است که تحقق آن با توجه به وضعیت کسری بودجه و ادامه تحریم‌ها شاید غیرممکن باشد.

زندان تأثیرات روانی قابل توجهی بر زندانی دارد، هویت محکوم را از بین می‌برد، به‌ویژه در زندان‌های بلندمدت، آنچنان اختلالی در شخصیت فرد زندانی به‌وجود می‌آورد که نتیجه آن پیروی کورکورانه و محض و یا حالت تهجمی است که به شکل شورش در زندان، درگیری با سایر زندانیان و همانند آن آشکار می‌شود.

با استفاده از مجازات‌های جایگزین می‌توان آمار زندانیان را کاهش داد وقتی تعداد زندانیان کاهش یابد عملاً بسیاری از آثار منفی حبس کاهش می‌یابد ولی باید به این نکته توجه کرد که مجازات‌های جایگزین در ایران سابقه اجرایی چندانی نداشته و ممکن است در عمل در اجرای آن‌ها مشکلاتی به وجود آید که باید با بومی‌سازی با فرهنگ کشورمان همراه شود.

■ خدمت عام المنفعه به جای هزینه تراشی برای دولت و جامعه

برای مثال در خدمات عام‌المنفعه، دستگاه‌ها باید به دقت انتخاب شوند که با نوع جرم فرد نیز تناسب داشته باشد و علاوه بر این حضور فرد در اجتماع سبب برچسب‌زنی و رسوایی بیشتر وی نشود. همچنین استفاده از نیروهای زنده تحصیل کرده دانشگاهی نظیر روانشناسان و مددکاران اجتماعی در اجرای برخی از مجازات‌های جایگزین لازم و ضروری است.

از طرفی نیز در اجرای برخی دیگر از آن‌ها همانند دوره مراقبت نیازمند استفاده از نیروهای تحصیلکرده‌ای است که به طور دائم و شبانه روزی با فرد برخورد دارند.

همت دستگاه قضا برای اشتغالزایی

■ ایجاد اشتغال برای هزار و ۷۰۰ نفر از زندانیان لرستانی

■ فعالیت بزرگترین کارگاه فرش دستباف زندانیان کشور در لرستان

به زندانیان ۳۶۰ میلیون تومان بوده که این آمار در سال ۱۴۰۱ به بیش از ۱۳ میلیارد تومان رسید. وی ادامه داد: بر اساس این آمار می‌توان گفت وضعیت اشتغال در زندان‌های استان در سال‌های اخیر رشد چشمگیری داشته است.

■ بزرگترین کارگاه فرش

دستباف زندانیان کشور

مدیر کل زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی استان لرستان از فعالیت ۳۱ کارگاه تولیدی و صنعتی در زندان‌های استان خبر داد و بیان کرد: از جمله این کارگاه‌ها می‌توان به بزرگترین کارگاه تولید فرش دستباف زندانیان کشور اشاره کرد.

وی اضافه کرد: این کارگاه با مساحت هزار و ۳۴۰ مترمربع تعداد ۸۰ دار قالی را در خود جای داده است.

کشوری خاطر نشان کرد: در مجموع ۱۸۰ نفر مددجوی زن و مرد در این کارگاه مشغول به کار هستند و در ۶ ماه نخست سال جاری توانسته‌اند ۵۳ متر انواع فرش دستباف چله‌بریشم، گل‌بریشم و تمام‌بریشم را بیافند.

وی افزود: همچنین کارگاه‌های تولید لوازم برقی، خیاطی، خراطی، صنایع دستی، پرورش زنبورعسل، مونتاژ کیت‌های الکترونیکی، تراش سنگ‌های زینتی، چرم‌بافی، مکانیک خودرو و پرورش گیاهان زینتی از دیگر کارگاه‌ها و واحدهای تولیدی زندان‌های لرستان محسوب می‌شوند.

■ مددجویانی که کار آفرین شدند

مدیر کل زندان‌های استان لرستان با تاکید بر اینکه ایجاد اشتغال علاوه بر یادگیری و مهارت‌آموزی زندانیان باعث ایجاد آرامش خاطر و همچنین فراگیری یک فرصت شغلی در بین مددجویان می‌شود گفت: تعدادی از مددجویان با یادگیری حرفه و مهارت دلخواه در زندان، پس از آزادی کارآفرین شده و علاوه بر اینکه از همان طریق ارتزاق می‌کنند، فرصت اشتغال برای افراد دیگری را نیز فراهم کرده‌اند.

وی اضافه کرد: همانطور که گفته شد در سال گذشته ۱۳ میلیارد تومان دستمزد بابت فعالیت‌های اشتغال به زندانیان پرداخت شده که مستقیماً در سبد خانواده‌های زندانیان اثرگذار است و از همین رو بنابر اصول زندانبانی اسلامی در زندان‌های لرستان توجه ویژه‌ای به خانواده‌های زندانیان می‌شود.

کشوری با اشاره به اینکه بیکاری و مشکلات اقتصادی سهم به‌سزایی در شکل‌گیری جرایم دارد تصریح کرد: چنانچه در خصوص اشتغال و پرداخت دستمزد به زندانیان موفق عمل کنیم، می‌شود گفت مهم‌ترین گام را در کاهش جمعیت کیفری زندان‌ها برداشته‌ایم.

بر پایه این گزارش ایجاد شغل و مهارت برای زندانیان نقش مهمی در بازاجتماعی شدن و جلوگیری از ورود مجدد آنان به زندان دارد بنابراین لازم است متولیان امر ضمن ایجاد زیرساخت‌ها و بسترهای لازم برای اشتغال زندانیان و همچنین افزایش دستمزد و حقوق دریافتی آنان در سراسر کشور علاوه بر کمک به خانواده‌های آنان طعم شیرین درآمد حلال و کافی را به کام مددجویان بنشانند تا از این راه ضمن تقویت اعتماد به نفس مددجویان و آمادگی برای ورود به اجتماع مانع از ورود مجدد آنان به زندان‌ها شوند.

دستگاه قضایی در راستای ایجاد اشتغال و بازاجتماعی کردن زندانیان توانسته است برای هزار و ۷۰۰ مددجو در زندان‌های استان لرستان شغل ایجاد کند.

موضوع آسیب‌های اجتماعی از بحران‌های قرن

بیست و یکم محسوب می‌شود چرا که این آسیب‌ها مهم‌ترین عوامل ایجادکننده رفتارهای پرخطر در جوامع اند. آسیب‌های اجتماعی از آن جهت که در کمین نابودی پرارزش‌ترین سرمایه جوامع بشری یعنی سرمایه انسانی به خصوص قشر جوان نشسته‌اند و آنان را در چنگال عوارض و پیامدهای منفی خود گرفتار کرده‌اند، بسیار حائز اهمیت‌اند. این آسیب‌ها علاوه بر تهدید سلامت جسم و روان افراد، در جنبه‌های اخلاقی، اجتماعی و اقتصادی جامعه نیز آثار زیان‌بار و جبران‌ناپذیری بر جای می‌گذارد.

بخش عمده‌ای از آسیب‌های اجتماعی همچون اعتیاد، طلاق، سرقت، کلاهبرداری و بسیاری دیگر از اقدامات مجرمانه در نتیجه بیکاری و فراهم نبودن فرصت‌های شغلی مناسب برای افراد جامعه به ویژه جوانان ظهور و بروز پیدا می‌کنند.

■ حمایت دستگاه قضایی از تولید و اشتغال

دستگاه قضایی کشور در راستای کاهش آسیب‌های اجتماعی ناشی از بیکاری و همچنین آماده‌سازی و بازاجتماعی کردن زندانیان برای ورود به جامعه در دوران پسا حبس همواره تلاش کرده است با حرفه‌آموزی و توان‌افزایی مددجویان در زندان‌های سراسر کشور زمینه ایجاد شغل و کسب درآمد برای این افراد در زمان حبس و پس از آزادی را فراهم کند. این اقدامات علاوه بر پر کردن اوقات فراغت مددجویان در زندان و جلوگیری از آشنایی و آلوده شدن آنان به سایر آسیب‌های اجتماعی موجود در بین زندانیان حرفه‌ای و خشن می‌تواند در کمک به وضعیت اقتصادی و معیشتی زندانیان و خانواده‌های آنان نیز بسیار کمک کننده باشد. از این رو دستگاه قضا همواره بر ایجاد اشتغال و حرفه‌آموزی زندانیان در دوران حبس تاکید دارد.

سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی استان لرستان نیز هم‌پا با سایر استان‌های کشور اقدامات ارزنده‌ای را در راستای ایجاد اشتغال برای زندانیان انجام داده است که در این گزارش به گوشه‌ای از این اقدامات خواهیم پرداخت.

■ ۶۲ درصد از محکومان در زندان‌های استان لرستان مشغول به کار هستند

عبدالمجید کشوری مدیر کل زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی استان لرستان در گفتگو با همتگو با بیان اینکه در حال حاضر هزار و ۷۰۰ نفر از مددجویان در زندان‌های استان لرستان مشغول به کار هستند گفت: این رقم ۶۲ درصد از کل محکومان استان را تشکیل می‌دهد. وی افزود: در سال ۹۸ این آمار ۱۶ درصد بوده است که با لطف خدا و همکاری مجموعه کارکنان و همکاران در استان توانسته‌ایم این آمار را به ۶۲ درصد برسانیم.

■ پرداخت ۱۳ میلیارد تومان دستمزد به زندانیان شاغل

کشوری با مقایسه آمار دستمزد مددجویان از سال ۱۳۹۸ تا کنون عنوان کرد: در سال ۱۳۹۸ دستمزد پرداخت شده

از آنجا که اصل فردی سازی نیز مورد توجه قانونگذار است، برای اجرای موفقیت‌آمیز جایگزین‌های حبس دست قاضی باید باز باشد. به عنوان مثال برای اینکه خدمات عام‌المنفعه به هدف خود نزدیک شود باید قاضی با استفاده از نیروهای متخصص نظیر روان‌شناسان و مددکاران محل خدمت فرد را پیش‌بینی کند و اگر به صورت صرف پیش‌بینی قانونی باشد فاقد تأثیرگذاری است.

تمامی مواردی که مطرح شد، نیازمند هزینه‌های زیاد و شرایطی است که ممکن است اجرای آن با مشکلاتی مواجه شده و غیر ممکن شود. به نظر می‌رسد هنوز مردم آگاهی و شرایط لازم را برای پذیرش مجازات‌های جایگزین ندارند.

بنا بر این ملاحظات، قانون کاهش مجازات حبس تعزیری مصوب ۱۳۹۹ با رویکرد حبس زدایی و در راستای سیاست‌های کلی نظام به تصویب رسید و متضمن ویژگی‌هایی، چون کاهش مجازات برخی عناوین مجرمانه، توسعه جرایم قابل گذشت با نگاه بر کثرت دعاوی مطرح در دستگاه قضایی، تغییر مجازات حبس ابد به عنوان حبس درجه یک، تعدیل جزای نقدی مقرر در قوانین متفرقه بر اساس نرخ تورم، انعطاف بیشتر در اعمال جهات مخففه، لزوم استدلال و استناد در تعیین حبس بیش از حداقل میزان مقرر در قانون، امکان تعلیق مجازات در برخی جرایم مانند جرایم امنیتی، جرایم علیه عفت عمومی و کلاهبرداری، گسترده شدن امکان استفاده از نظام نیمه آزادی و تجهیزات نظارت الکترونیکی، تغییر رویکرد نسبت به تعدد و تکرار جرم، نظام مند شدن شروع و معاونت در جرم در تمامی قوانین خاص و امکان استفاده بیشتر از تخفیف مجازات در فرض تکرار جرم است.

■ آیا قانون کاهش مجازات حبس در عمل نیز به اهداف خود دست پیدا کرد؟

از منظر جامعه شناختی جنایی، قانون کاهش مجازات حبس تعزیری مصوب ۱۳۹۹ که با هدف تقلیل مجازات حبس‌های تعزیری پا به عرصه گذاشت در عمل با رسالت خویش فاصله گرفت، توضیح آنکه این قانون خود را محدود به تغییرات در مجازات حبس ندانست و به قلمرو دیگر مجازات‌ها از جمله جزای نقدی و شلاق ورود کرد. همچنین در بسیاری از موارد به کاهش مجازات حبس تعزیری اکتفا نکرده، بلکه مجازات حبس را به کلی حذف کرده و یا عجیب تر از آن اینکه در مواردی اقدام قانونگذار مخالف روح حاکم بر آن قانون و اقدامی تشدید بود که اعمال مجازات تکمیلی راجع به جرائم تعزیری درجه هفت و هشت نمونه‌ای از آن است.

■ این قانون منجر به نادیده گرفتن بزه دیده نمی‌شود؟

قانون کاهش مجازات حبس تعزیری صرفاً نگاه تقلیل حبس دارد. جهت‌گیری‌های جنایی قانونگذار در حوزه جرائم و قبض و بسط دایره جرائم قابل گذشت در ماده ۱۱ قانون کاهش مجازات حبس تعزیری مصوب ۱۳۹۹ اقدامی غیرکارشناسانه بود که به نظر می‌رسد زمینه ایجاد چالش را در بستر جامعه فراهم خواهد کرد؛ توضیح آنکه قابل گذشت انگاری جرایمی که عمده مرتکبین آن بزهکاران یقه سفید هستند معنایی جز عقب‌نشینی سیاست جنایی از حمایت بزه‌دیدگان ندارد.

■ مجازات جایگزین حبس راهی برای مجرمین جرائم خشن است؟

بزهکارانی که با حیله، تقلب و جعل اسناد موفق به تصاحب مزدورانه اموال غیر شده‌اند به سادگی راه فرار از تبصره قابل گذشت بودن این جرائم را پیدا خواهند کرد، بنابراین بهتر بود در رابطه با این دسته از جرائم و یا جرائم خشن دیگر قانونگذار متغیرهای لازم را در قابل گذشت انگاری این جرائم مدنظر قرار می‌داد. همچنین با بررسی جهت گیری سیاست جنایی تقنینی در قانون کاهش مجازات حبس تعزیری مصوب ۱۳۹۹ در زمینه جرائم قابل گذشت و قبض و بسط آن‌ها، به نظر می‌رسد قانونگذار آن دسته از جرائم را که قابل گذشت تلقی کرده، عموماً از جرائم علیه اموال و اشخاص بوده و تمایلی به قابل گذشت انگاری جرایمی که پیکان آن به سمت خود است بر حزر بوده و آنچه که بخشیده از کیسه کسی جز خلیفه (مردم) نبوده است. در زمینه تعدد و تکرار نیز سیاست جنایی قانونگذار بر مسامحه با بزه دیده بوده و برخلاف مقررات متعدد و تکرار در گذشته بین جرائم مختلف و مشابه تفکیک قائل شده است. فارس

اهمیت غیرقابل انکار نظر کارشناس در محاکم کیفری

همراهی کارشناس و قاضی

در نهایت با وجود شرایط شکواییه و یا دادخواست حقوقی و بعد از حضور اصحاب دعوی در محکمه، هنگامی که اصالت یک سند با انکار یا تردید و یا با ادعای جعل زیر سؤال رود، در صورتی که ابرازکننده سند به استفاده از آن باقی بماند و محتوای سند در سرنوشت دعوا مؤثر باشد، واکنشی که از دادگاه اعم از کیفری یا مدنی، انتظار می‌رود این است که ببیند حقیقت چیست که این کار رسیدگی به اصالت سند نام دارد. این رسیدگی مقدمات و ماهیتی دارد. در این باره می‌توان به سه مورد اشاره کرد.

۱- ارجاع به کارشناس: حقوق حقه طرفین هنگامی که نیاز به تشخیص دقیق اسناد و مدارک ابرازی بابت تشخیص اصالت خط و امضاء است و جنبه تخصصی و فنی دارد، مراجع قضائی پس از تشخیص ضرورت رجوع به کارشناسی؛ مکلف هستند تا به کارشناس صالح (هم از حیث علمی و فنی در رشته مربوط به موضوع و هم از جهت اخلاقی) رجوع کنند. اما تشخیص اینکه کدام شخص و در کدام رشته علمی و فنی و نیز از حیث اخلاقی از صلاحیت لازم و کافی برخوردار است، بر عهده «کانون کارشناسان رسمی» است.

رجوع به کارشناس می‌تواند با یکی از شرایط مواد ۱۴۹ یا ۲۵۷ قانون آیین دادرسی مدنی و یا ماده ۱۵۵ قانون آیین دادرسی کیفری صورت پذیرد، قاضی طبق قوانین قرار ارجاع امر به کارشناس صادر و کارشناس در موعد مقرر موضوع را بررسی و اظهار نظر نموده، نظریه را نزد قاضی ارسال و قاضی نسبت به اظهار نظر کارشناس و ادامه تحقیقات تصمیم‌گیری می‌نماید.

۲- کارشناسی وسیله‌ای برای رسیدن قاضی به علم: طرّقی که می‌توان بر اساس آن کارشناسی را اثبات‌کننده جرم جعل اسناد دانست، طریقت آن برای نائل شدن قاضی پرونده به علم و اعتقاد باطنی است. بر این اساس کارشناسی یکی از مصادیق امارات قضائی محسوب می‌شود.

طبق این دیدگاه صرف نظریه حاصل از تشخیص کارشناس پلیس علمی نمی‌تواند، دلیل از پیش تعیین و تأیید شده‌ای باشد که محکمه و دادرس دادگاه موظف به قبول آن بدون قید و شرط باشد، بلکه نظریه حاصل شده می‌تواند توسط دادگاه پذیرفته نشود و یا بر آن ایراد گرفته شود. در نتیجه می‌توان گفت که کارشناسی در این زمینه موضوعیت ندارد بلکه طریقت دارد و می‌تواند راه را برای رسیدن به کشف حقیقت بر قاضی هموار نماید.

۳- تعارض کارشناس با علم قاضی: در امور علمی و فنی که نیاز به اظهار نظر کارشناسی می‌باشد، قاضی برای کسب علم، نسبت به موضوع دعوی و اتخاذ تصمیم درست قضائی، باید به کارشناسی رجوع نماید. با این مقدمه، فرض نماییم که قاضی، موضوعی را به کارشناس، ارجاع تا پس از تحقیق و تفحص، گزارش کارشناسی خود را تسلیم نماید. پس از اخذ نظریه

این وضعیت در قانون مجازات اسلامی کاملاً منعکس است. در ماده ۲۱۲ قانون مجازات اسلامی اینگونه پیش‌بینی شده است: در صورتی که علم قاضی با ادله قانونی دیگر در تعارض باشد اگر علم، بین باقی بماند، آن ادله برای قاضی معتبر نیست و قاضی با ذکر مستندات علم خود و جهات رد ادله دیگر، رأی صادر می‌کند. چنانچه برای قاضی علم حاصل نشود، ادله قانونی معتبر است و بر اساس آنها رأی صادر می‌شود.

۲- نظام ادله اقرار و وجدانی یا معنوی که قاضی مکلف و محدود به استناد به ادله خاصی نیست؛ بلکه به طور آزاد نسبت به جمع‌آوری همه دلایل، قرائن و امارات اقدام می‌کند. سپس با ارزیابی ارزش اثباتی و اعتبار ادله به دست آمده به مثابه ساز و کاری برای احراز علم و یقین خود مبتنی بر حقایق روشن شده حکم صادر می‌کند.

نظام ادله معنوی دارای دو اثر مهم است؛ اول اینکه، قاضی در جمع‌آوری و توسل به هر نوع دلیل که قانون اعتبار و مشروعیت آن را گواهی می‌کند، آزادی کامل دارد. دوم اینکه هیچ دلیلی به خودی خود، دارای قدرت اثباتی مطلق که قاضی را ملزم به پذیرش آن کند، نیست. به این سان، در این نظام، قاضی برای ارزیابی و سنجش ادله و شواهد موجود در پرونده و نیز تعیین اعتبار و طرق کسب و شیوه حصول آنها آزادی کامل دارد، لذا قطع و یقین یا اقرار وجدانی دادرس می‌تواند مبتنی بر یک اماره جزئی باشد ولو اینکه حتی متهم اقرار کرده یا شهادت شهود در پرونده موجود باشد.

از این رو، در این نظام، ادله ابرازی طریقت دارند و نه موضوعیت و باید بتوانند موجبات قناعت وجدانی قاضی را در خصوص موضوع فراهم نمایند. در این نظام هر دلیل و اماره‌ای ارزشی برابر با سایر ادله و امارات می‌تواند داشته باشد. بنابراین مثلاً دلیل کتبی الزاماً بر دلیل شفاهی برتری ندارد.

هوتن طاهری* : اهمیت اثبات حق، بر کسی پوشیده نیست و حق اثبات شده، حق واقعی است، بنابراین هر شخصی نیاز به دلایلی دارد تا بتواند حق خود را اثبات نماید. جمع‌آوری و ارزیابی دلیل یکی از اصولی‌ترین موضوعات آیین دادرسی کیفری است. به طور کلی ارزیابی دلیل و احراز ارزش اثباتی آن تحت دو نظام دلایل قانونی یا اقرار وجدانی دادرس صورت می‌گیرد. ادله اثبات دعوا یا طریق القاضی، که به اثبات موضوع حق می‌پردازد، مجموعه وسایلی است که برای اثبات دعوا در مراجع قضائی مورد استفاده قرار می‌گیرد تا قاضی را به واقع هدایت و وجدان او را در شناخت حقیقت قانع کند. دلیل نیز، زمانی به هدف نهایی خود می‌رسد که قاضی را قانع سازد.

با توجه به پیشرفت روش‌های جرم در جوامع بشری و بهره‌گیری مجرمین از تمامی روش‌ها و تکنولوژی‌ها در دنیا، کار رسیدگی و بررسی تشخیص اصالت دست نوشته یا اثر انگشت، تبدیل شده به یک رشته خاصی برای کارشناسان. یعنی اگر یک سندی در یک مرجعی مورد انکار یا تردید و جعلیت قرار گیرد، قضات که نیاز به این خدمات داشته باشند برای تشخیص اصالت آن، از کارشناس رسمی که با استفاده از تکنولوژی روز و تجهیزاتی که در اختیار دارند و وظیفه‌اش تشخیص جعل و اصالت خط و امضاء است بهره می‌گیرند. برای این که کارشناسان به این موضوع دست پیدا کنند می‌بایست آزمایش‌های مقایسه‌ای فیزیکی و شیمیایی مرتبط با اصالت اسناد را انجام دهند. اهمیت این موضوع از لحاظ تأثیرگذاری بر نتیجه قضاوت بر محاکم، بسیار مهم است و کارشناسان باید علاوه بر نرم‌افزارها و تجهیزات روز به نتایج آزمایشات ناشی از مقایسه فیزیکی و شیمیایی اسناد هم مسلط باشند. می‌توان گفت در جامعه‌ی امروز ما، جعل اسناد یکی از مهم‌ترین موضوعات روز است. این رشته پرچم‌ترین کار را به لحاظ بهره‌گیری از تخصص آنان دارد.

کثرت پرونده در محاکم دادگستری موجب عدم توجه و دقت کافی بعضی از قضات در رسیدگی به پرونده شده و این امر موجب گردیده تا مستندات ابرازی و کلیه آماره‌ها مورد توجه قرار نگیرند و قاضی استنادات خود را در انشای رأی به تعداد معدودی آماره محدود نماید. طبیعتاً صدور این گونه آرا با ایراداتی همراه خواهد شد و در پرونده‌هایی که استناد کامل به نظریه کارشناسی می‌گردد و توجه چندانی به سایر مستندات نمی‌شود، عملاً اثر این نظریه کارشناسی بطور قابل توجهی در رأی صادره افزایش می‌یابد. این موضوع وقتی حاد می‌شود که میزان دقت نظریه را نتوان می‌تواند بنا بر دلایلی مانند مهارت جاعلین، کمبود امکانات فنی، اعمال نفوذ جاعلین در نظریه کارشناسی و غیره، صد درصد قطعی دانست.

وجود ادله در کشف حقیقت

قضات دادگاه در کشف حقیقت در محاکم نیازمند دلایلی هستند که در حقوق ایران به طور کلی ارزیابی دلیل و احراز ارزش اثباتی آن تحت نظام ادله قانونی و نظام ادله معنوی یا اقرار وجدانی قاضی است. با توجه به متون حقوقی و کیفری ایران، به طور قاطع نمی‌توان اعلام کرد که نظام ادله در حقوق ایران بر اساس کدام یک از نظام‌های فوق است اما با کمی تسامح می‌توان گفت که به نظام مختلط نزدیک است. در این رابطه با دو مبحث رو به رو هستیم.

۱- نظام ادله قانونی که از قدمت بیشتری برخوردار است. نوع و ارزش اثباتی دلیل و شرایط پذیرش آن به موجب قانون تعیین و از قبل اعلام می‌گردد. در این نظام اگر دلیل با شرایط مقرر قانونی ارائه شود، قاضی مکلف به پذیرش و صدور رأی بر اساس آن است. در این حالت برای تشخیص ذهنی و یافته‌های شخصی قاضی ممکن است بر خلاف ادله قانونی حاصل شده باشد، اعتباری نیست به نحوی که گفته شده است حتی در صورت وجود ادله کامل قاضی موظف به صدور حکم محکومیت به رغم میل خود بوده است. در واقع در این نظام، هر دلیل خود موضوعیت یافته و نقش قاضی به احراز دلیل یا ادله مورد نظر قانونگذار تنزل می‌یابد. به این معنی که قاضی بجای جستجوی حقیقت در پی یافتن دلایل مقرر در قانون است.

در نظام ادله قانونی، دلیل موضوعیت دارد، یعنی اگر با شرایط مقرر قانونی وجود داشته باشند به استناد آن حکم صادر می‌شود؛ ولی در نظام اقرار وجدانی، دلایل طریقت دارند.

حقوق حقه طرفین هنگامی که نیاز به تشخیص دقیق

اسناد و مدارک ابرازی بابت تشخیص اصالت خط و امضاء است و جنبه تخصصی و فنی دارد، مراجع قضائی پس از تشخیص ضرورت رجوع به کارشناسی؛ مکلف هستند تا به کارشناس صالح (هم از حیث علمی و فنی در رشته مربوط به موضوع و هم از جهت اخلاقی) رجوع کنند. اما تشخیص اینکه کدام شخص و در کدام رشته علمی و فنی و نیز از حیث اخلاقی از صلاحیت لازم و کافی برخوردار است، بر عهده «کانون کارشناسان رسمی» است.

ادامه از صفحه قبل

تفسیر، تشریح و تبیین ماده ۱۲ قانون مجازات اسلامی

شود و به گمان اینکه فرد مست مسئولیت کیفری ندارد در این خصوص علاوه بر مجازات جنایت وارده، به مجازات مستی (شرب خمر) نیز محکوم می‌شود. جهل به حکم قانون نیز تحت شرایط بسیار خاصی مانع مسئولیت کیفری است.

قانون در این خصوص مقرر داشته است که: جهل به حکم مانع از مجازات و مسئولیت کیفری نمی‌باشد؛ مگر اینکه به طور معمول تحصیل علم از اینکه چه عملی جرم است و چه عملی جرم نیست برای او ممکن نباشد یا جهل به حکم از نظر شرعی مانع از مجازات باشد. البته منظور از جهل، جهل به مجازات و میزان و نوع آن نیست، بلکه جهل به جرم بودن عملی است که رخ داده است. با توجه به پیشرفت تکنولوژی و گسترش ارتباطات، اثبات عدم آگاهی و داشتن عذر بسیار دشوار است.

دفاع مشروع نیز از شایع‌ترین و اصلی‌ترین مواردی است که مرتکب آن مشروط به رعایت موارد و شرایط گفته شده فاقد مسئولیت کیفری می‌باشد.

ارتکاب رفتار مجرمانه برای اجرای قانون نیز از دیگر موارد موانع مسئولیت کیفری است. برای مثال اگر برای تفتیش و بازرسی از یک منزل ناچار به شکستن درب آن بشوند مسئولیت کیفری متوجه مأمورین نخواهد بود.

اقدامات والدین و اولیای قانونی (سرپرستان صغار و مجانین) که به منظور تادیب یا حفاظت آنها انجام می‌شود، مشروط بر اینکه اقدامات مذکور در حد متعارف و حدود شرعی تادیب و محافظت باشد، مسئولیت کیفری متوجه اولیا یا سرپرست نخواهد بود.

عملیات ورزشی و حوادث ناشی از آن مشروط بر اینکه سبب حوادث، نقض مقررات مربوط به آن ورزش نباشد و این مقررات هم مغایر موازین شرعی نباشد مسئولیت کیفری در آن وجود نخواهد داشت.

و در نهایت اگر؛ هر نوع عمل جراحی یا طبی مشروع که با رضایت شخص یا اولیا یا سرپرستان یا نمایندگان قانونی وی و رعایت موازین فنی و علمی و نظامات دولتی انجام می‌شود، از عوامل مانع از مسئولیت کیفری محسوب می‌شوند.

پس از بررسی و شناخت شرایط مسئولیت کیفری و همچنین موارد عدم مسئولیت کیفری، اگر تردید کنیم که رفتار ارتكابی مشمول عدم مسئولیت کیفری می‌شود یا خیر باید به ماده ۱۲۰ قانون مجازات اسلامی رجوع نماییم.

شک در وجود مسئولیت و شک در وجود موانع مسئولیت کیفری

به موجب ماده ۱۲۰ قانون مجازات اسلامی؛ هرگاه وقوع جرم یا برخی از شرایط آن و یا هر یک از شرایط مسئولیت کیفری مورد شبهه یا تردید قرار گیرد و دلیلی بر نفی آن یافت نشود حسب مورد جرم یا شرط مذکور ثابت نمی‌شود.

در این خصوص باید اذعان داشت که این ماده در صورتی حاکم می‌شود که دلیلی به جهت اثبات جرم یا حتی انکار جرم وجود نداشته باشد، برای مثال بر اساس شواهد و قرائن شرایط دفاع مشروع محقق نشده باشد یا بر اساس دلایل معتبر اثبات شود که شخص عمداً خود را مست کرده است که مرتکب جنایتی شود دیگر موضوع ماده ۱۲۰ قابل طرح نخواهد بود.

پس ماده فوق در زمانی صدق می‌کند که هیچ ادله‌ای وجود نداشته باشد تا بتوان جرم را به مجرم نسبت داد که مشابه اصل براءت، جرم ثابت نمی‌شود.

نکته دیگر این که این قاعده در جرائم؛ محاربه، افساد فی الارض، سرقت و قذف، اجرا نمی‌شود یعنی اگر هیچ دلیلی برای اثبات یا نفی نباشد این متهم است که باید دلایل به جهت اثبات موانع مسئولیت کیفری ارائه کند.

* مولف و پژوهشگر حقوقی

محمد امیر کریمی*: به موجب قانون مجازات اسلامی، برای این که شخصی را قانون مجازات کند، علاوه بر اینکه آن عمل می‌بایست دارای وصف مجرمانه باشد، شخص مجرم نیز می‌بایست دارای یک سری شرایطی باشد تا مسئولیت جرم ارتكابی متوجه او گردد و بتوان او را مجازات کرد. در این متن قصد داریم به مسئولیت کیفری، ثبوت و نفی آن بپردازیم.

مسئولیت کیفری چیست؟

در تعریف مسئولیت باید اینگونه اذعان داشت که مسئولیت در مفهوم عام به معنای تکلیف و وظیفه و آنچه که انسان عهده‌دار و مسئول آن باشد، تعریف شده و در اصطلاح حقوقی نیز به هر موردی گفته می‌شود که شخص باید در برابر اعمال انجام‌شده توسط خود پاسخگو باشد.

حال با توجه به تعریف ارائه شده مسئولیت به دو دسته تقسیم می‌شود؛ مسئولیت مدنی و مسئولیت کیفری.

مسئولیت مدنی از بحث ما خارج است ولی اگر بخواهیم مختصراً اشاره‌ای به آن داشته باشیم، باید گفت مسئولیت در خصوص جبران خسارت مالی، جبران ضرر و زیان وارده به شخص زیان دیده که به واسطه عمل شخص زیان زنده به عمل آمده است را مسئولیت مدنی گویند. اما گاهی عمل وارد کننده زیان دارای وصف مجرمانه می‌باشد و به موجب قانون مجازات برای وارد کننده زیان مجازات در نظر گرفته شده است. برای مثال شخصی عمداً ماشین پارک شده در خیابان را تخریب می‌کند که علاوه بر جبران خسارت وارد شده (مسئولیت مدنی) دارای مجازات نیز می‌باشد. (مسئولیت کیفری)

شرایط مسئولیت کیفری

قانون گذار داشتن عقل، بلوغ و اختیار را در حین ارتكاب جرم از شرایط مسئولیت کیفری دانسته است اما گاهی علی رغم وجود این سه مولفه، شخص دارای مسئولیت کیفری نیست.

موانع مسئولیت کیفری

همانطور که گفتیم در برخی موارد و به صورت استثنائی، شخصی که مرتکب جرم شده است مجازات نمی‌شود یا به عبارتی دیگر مسئولیت کیفری ندارد.

اولین مانع بلوغ است؛ بحث در این باره مفصل است و با توجه به سن طفل در هنگام جرم می‌توان برای وی مسئولیت کیفری در نظر گرفت ولی در این فرض که نابلغ مسئولیتی ندارد در خصوص نابلغ کمتر از ۹ سال است که اگر مرتکب جرمی شود مسئولیت کیفری ندارد.

مورد دیگر جنون است؛ اگر شخصی در حین ارتكاب جرم فاقد اراده و قوه تشخیص باشد مسئولیت کیفری ندارد. تشخیص این امر با پزشکی قانونی می‌باشد.

اکراه مسئله‌ی قابل تامل دیگری است که در صورت اثبات آن نزد مقام قضایی، شخصی که اکراه شده مسئولیت کیفری ندارد.

البته این امر یک استثنا دارد؛ و آن در صورتی است که اکراه در قتل باشد. در این حالت شخصی که به موجب اکراه، دیگری را به قتل رسانده است قابل مجازات (اعدام) خواهد بود و اکراه در این مورد به خصوص مانع مسئولیت کیفری نخواهد بود.

خواب و بی‌هوشی نیز تحت شرایطی از جمله موارد موانع مسئولیت کیفری محسوب می‌شود.

اگر شخصی بداند که اگر در حالت خواب مرتکب رفتاری می‌شود برای مثال عادت دارد در خواب راه می‌رود، به قصد جنایت بر یک نفری عمداً بخوابد مشمول موانع مسئولیت کیفری نیست و قابل مجازات خواهد بود.

مستی و بی‌ارادگی هم حکمی شبیه به خواب و بی‌هوشی دارد. بنابراین این اگر کسی به قصد جنایت بر دیگری عمداً مست

کارشناس، قاضی ممکن است ادعا نماید که نظریه کارشناس علم و اطمینان لازم را ایجاد نکرده است و یا گزارش کارشناس خلاف علم و اطمینانی است که قاضی از طریق پرونده و یا خارج از آن بدست آورده است؛ یعنی کارشناسی با علم وی تعارض دارد!

در زمینه لزوم برخورداری قضات دادگاه و دادسرا از معلومات فنی و تخصصی در دعاوی که نیاز به اظهار نظر کارشناس دارد، زمانی می‌تواند، رأی صحیح و عالمانه‌ای صادر نماید که در زمینه علوم و فنون مورد استفاده، اطلاعات کلی داشته باشد. با این فرض، اگر گزارش کارشناسی را مَقْبُول نیافته باشد می‌تواند دستور تکمیل آنرا داده و یا از کارشناس دیگر، دعوت بعمل آورد، اما اگر بدون داشتن معلومات لازم، ادعای عدم قناعت وجدان نماید، چنین ادعائی، ظاهراً مسموع نخواهد بود. او پیش از آنکه بر ناقص بودن کارشناسی خرده بگیرد باید، در خود، تردید نماید. چون علم اجمالی، سبب تردید و در نتیجه معرفت نسبی است و اگر چنین علمی وجود نداشته باشد (جعل مرکب باشد) شناخت نسبی نیز به دست نخواهد آمد.

اعتماد به نظر کارشناس

با نگاهی به مطالب گفته شده می‌توان نتیجه گرفت که در رسیدگی‌های قضایی، کارشناس اهمیت فوق‌العاده‌ای دارد، تا جایی که کمتر پرونده‌ای می‌توان یافت که در آن، نیاز به رجوع به کارشناس، احساس نشود. از این رو شناخت صحیح مسائل مربوط به اعتبار نظر کارشناس، در اجرای عدالت نقش مؤثری دارد. به علت فنی بودن موضوعاتی که به کارشناس ارجاع می‌شود و به خاطر آگاهی از آن موضوعات و آشنا نبودن کافی با آن‌ها قاضی عملاً غیر از اعتماد بر نظر کارشناس راهی ندارد و سرانجام حکم خود را بر نظر کارشناس مبتنی می‌سازد. تا جایی که این گونه تلقی می‌شود که نظر کارشناس تعیین کننده حکم و سرنوشت پرونده است.

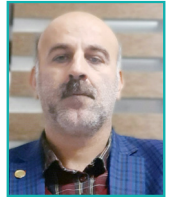
از آنجایی که به کارگیری روش‌های علمی در جهت تشخیص و شناسایی اسناد و نوشته‌های مشکوک و مجعول، با توجه به علمی و دقیق بودن آن و نیز با توجه به تنوعی که از نظر علمی در زمینه بررسی این اسناد وجود دارد، در اکثر قریب به اتفاق موارد مورد بررسی، به نتایج درست و قابل قبولی منتهی می‌گردد و ضریب اطمینان در صحت و درستی تشخیص حاصل شده بسیار بالاست. با این وجود، در پاره‌ای از موارد نتایج مطمئن و قابل قبولی حاصل نمی‌شود که می‌تواند دلالی چون پیشرفته نبودن ابزارهای به کار گرفته شده، آگاهی بالای جاعلان حرفه‌ای که با پیش‌بینی عکس‌العمل کارشناسی که در آینده به بررسی سند مورد نظر خواهد پرداخت، تکنیک‌هایی جهت مقابله با آن بکار می‌گیرند، و نیز تنوع بسیار گسترده این جرم (بدین نحو که روش جدیدی توسط جاعلان جهت تغییر در نوشته و جعل ابداع گردد که سابقه نداشته باشد و متخصص امر از این ابتکار آگاهی نداشته باشد و به نتیجه‌ای نرسد) و غیره داشته باشد.

با این حال مواردی از جعل اسناد که توسط کارشناس قابل تشخیص نمی‌باشد، نسبت به موارد قابل شناسایی و کشف بسیار ناچیز است.

واگذاری اختیارات گسترده به دادرسان، به هدف کشف واقع به سرعت در جهان در حال گسترش است. پذیرش رو به افزایش این شیوه در نظام‌های پیشرفته، و با هدف قرار دادن کشف واقع در دادرسی، دلالت بر تاثیر آزادی دادرس در رسیدن به این هدف دارد؛ و حقوق به عنوان مجموعه قواعد زندگی باید با اجتماعی که بر آن حاکم است هماهنگ باشد و همگام با زندگی رو به تکامل رود؛ بنابراین باید خواسته‌ها و نیازهای کنونی اجتماع را در امر اثبات در نظر گرفت. نمی‌توان از زندگی نو غافل ماند. علم، در احقاق حق و اجرای عدالت، دست بشر را باز کرده است. با شناخت صحیح از زمان، می‌توان مشکلات احتمالی در گردش ادله اثبات دعوی که اساس احقاق حق است، بدون این که خدشه بر وجدان وارد کند و حقی تباه شود، از پیش پای مردم برداشت.

از این رو، پیشنهاد می‌شود که ۱- نظارت بیشتر قوه قضائیه بر نحوه دادرسی قضات و این که آنان را مکلف نماید با توجه به سایر ادله، تحقیقات بیشتری انجام دهند و تنها به نظر کارشناس اکتفا نکنند؛ ۲- نظارت بیشتر مراجع ذی‌صلاح بر کارشناس که باعث جلوگیری از هرگونه سهل انگاری و یا تبانی با جاعلین می‌گردد و ۳- تجهیز و به روز شدن وسایل کارشناس با توجه به زنده‌تر شدن جاعلین، مورد توجه بیشتری قرار بگیرد.

اقدامات لازم دولت در جهت پیشگیری و کاهش اثرات بلایای طبیعی

محمد علی طیبی سورکی
وکیل پایه یک دادگستری
و مشاور حقوقی

برای پیشگیری و کاهش اثرات ناشی از بلایای طبیعی، ابتدا می‌بایست نوع بلایای طبیعی و اینکه چه خطرات و اثرات مخربی، ایجاد خواهد کرد مورد بررسی، کارشناسی قرار گیرد و مواردی جهت پیشگیری از این خطرات و آسیب‌ها، پیشنهاد و مورد بررسی واقع گردد و دولت نیز در این راستا و بررسی دقیق و تخصصی آن نسبت به هریک از بلایای طبیعی به طور مجزا، کمیته‌هایی تشکیل داده که در ادامه بدان اشاره خواهیم نمود و هرچه شناخت اثرات بلایای طبیعی متخصصانه‌تر مورد شناسایی قرار گیرد به همان نسبت، در پیشگیری و کاهش اثرات آنها موفق‌تر خواهیم بود و در جهت نیل به اهداف این کمیته‌ها، ملت و افراد ساکن در هریک از این مناطق، می‌بایست، همکاری لازم با کمیته‌ها را داشته باشند و لاقلاً با اقدامات صحیح و درست، کمیته‌ها را یاری نمایند و راه آنان را جهت خدمت رسانی، تسهیل نمایند و کمیته‌ها نیز که انواع آن در مطالب آتی نام برده خواهد شد، در جهت همکاری مردم، به آموزش صحیح آنان در خصوص نحوه برخورد و اقدامات آنان در راستای پیشگیری از بلایای طبیعی و کاهش اثرات مخرب آن، اقدام نمایند تا از بروز خسارت به آن منطقه جلوگیری بعمل آید و یا از ایجاد آن پیشگیری گردد و به اصطلاح مانعی نسبت به این بلایا، ایجاد گردد و لذا به منظور پیشگیری و کاهش اثرات ناشی از بلایای طبیعی، مبادله اطلاعات، مطالعه و تحقیقات علمی، کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی متشکل از یک کمیته هماهنگی و کمیته‌های فرعی تحقیقاتی تخصصی نه گانه به شرح زیر تشکیل می‌شود:

۱ - کمیته فرعی مقابله با خطرات ناشی از زلزله و لغزش لایه‌های زمین به مسئولیت وزارت مسکن و شهرسازی و عضویت دستگاههای مشروحه زیر:

وزارت فرهنگ و آموزش عالی، موسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران، وزارت مسکن و شهرسازی، سازمان انرژی اتمی ایران، سازمان زمین شناسی کشور، موسسه بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله، وزارت کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، مرکز تحقیقات ساختمان مسکن، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، وزارت نیرو، شهرداری تهران.

۲ - کمیته فرعی دفع آفات و امراض نباتی و سرمازدگی به مسئولیت وزارت کشاورزی و عضویت دستگاههای مشروحه زیر:

وزارت کشاورزی، وزارت جهادسازندگی، وزارت نیرو، سازمان هواشناسی کشور، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، وزارت کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان انرژی اتمی ایران

۳ - کمیته فرعی احیای مراتع و مقابله با خشکسالی به مسئولیت وزارت جهاد سازندگی و عضویت دستگاههای مشروحه زیر:

وزارت جهاد سازندگی، وزارت کشاورزی، وزارت نیرو، سازمان هواشناسی کشور، وزارت کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، وزارت پست و تلگراف و تلفن.

۴ - کمیته فرعی پیشگیری از سیل و نوسانات آب دریا و طغیان رودخانه به مسئولیت وزارت نیرو و عضویت دستگاههای مشروحه زیر:

وزارت کشور، وزارت نیرو، وزارت جهادسازندگی، وزارت راه و ترابری، وزارت مسکن و شهرسازی، مرکز تحقیقات ساختمان

و مسکن، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، سازمان هواشناسی کشور، سازمان زمین شناسی کشور، وزارت کشاورزی، وزارت پست و تلگراف و تلفن.

۵ - کمیته فرعی رفع آلودگی هوا به مسئولیت سازمان حفاظت محیط زیست و عضویت دستگاههای مشروحه زیر:

سازمانها حفاظت محیط زیست، وزارت صنایع، وزارت صنایع سنگین، وزارت معادن و فلزات، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت فرهنگ و آموزش عالی، وزارت کشور، سازمان هواشناسی کشور، سازمان انرژی اتمی ایران، وزارت نفت، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران موسسه مطالعات محیط زیست دانشگاه تهران، موسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران، شهرداری تهران

۶ - کمیته فرعی مقابله با خطرات ناشی از طوفان به مسئولیت سازمان هواشناسی کشور و عضویت دستگاههای مشروحه زیر:

وزارت فرهنگ و آموزش عالی، وزارت جهادسازندگی، وزارت کشاورزی، وزارت کشور، سازمان بنادر و کشتیرانی، سازمان هواشناسی کشور، موسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، وزارت پست و تلگراف و تلفن.

هرچه شناخت اثرات بلایای طبیعی متخصصانه‌تر مورد شناسایی قرار گیرد به همان نسبت، در پیشگیری و کاهش اثرات آنها موفق‌تر خواهیم بود و در جهت نیل به اهداف این کمیته‌ها، ملت و افراد ساکن در هریک از این مناطق، می‌بایست، همکاری لازم با کمیته‌ها را داشته باشند و لاقلاً با اقدامات صحیح و درست، کمیته‌ها را یاری نمایند و راه آنان را جهت خدمت رسانی، تسهیل نمایند و کمیته‌ها نیز که انواع آن در مطالب آتی نام برده خواهد شد، در جهت همکاری مردم، به آموزش صحیح آنان در خصوص نحوه برخورد و اقدامات آنان در راستای پیشگیری از بلایای طبیعی و کاهش اثرات مخرب آن، اقدام نمایند تا از بروز خسارت به آن منطقه جلوگیری بعمل آید

۷ - کمیته فرعی امداد و نجات به مسئولیت جمعیت هلال احمر و عضویت دستگاههای مشروحه زیر:

جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت کشور، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، فرماندهان نیروها نظامی و نیروی انتظامی، وزارت راه و ترابری، وزارت جهادسازندگی، وزارت آموزش و پرورش، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، سازمان حفاظت محیط زیست، موسسه بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله، سازمان بهزیستی کشور، وزارت پست و تلگراف و تلفن، شهرداری تهران.

۸ - کمیته فرعی جبران خسارات به مسئولیت سازمان برنامه و بودجه و عضویت دستگاههای مشروحه زیر:

سازمان برنامه و بودجه، وزارت اموراقتصادی و دارایی، وزارت کشور، وزارت مسکن و شهرسازی، وزارت کشاورزی، وزارت جهاد سازندگی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، شرکت بیمه ایران، سازمان تامین اجتماعی، وزارت تعاون، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران.

۹ - کمیته فرعی بهداشت و درمان به مسئولیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی:

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه علوم پزشکی تهران، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، وزارت جهادسازندگی، وزارت نیرو، وزارت کشور، سازمان بهزیستی کشور.

شایان ذکر است؛ کمیته هماهنگی به مسئولیت وزارت کشور و مرکب از مسوولان کمیته‌های نه گانه فوق می‌باشد

ضمناً؛ هر کمیته فرعی با حضور مسوول و حداقل دو سوم اعضای کمیته تشکیل می‌شود و تصمیمات اتخاذ شده با رای اکثریت اعضای حاضر معتبر و نافذ خواهد بود

کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی با دعوت وزیر کشور که ریاست کمیته ملی را به عهده دارد به طور منظم و سه ماه یکبار تشکیل جلسه می‌دهد و مقامات تعیین شده در قانون باید در آن حضور یابند. لیکن در شرایط اضطراری کمیته مذکور بطور فوق العاده در وزارت کشور تشکیل می‌گردد و نتیجه آن توسط وزیر کشور به استانها ابلاغ می‌شود

کمیته کاهش اثرات بلایای طبیعی استانی با حکم وزیر کشور به ریاست استاندار و حضور مسوولان ذی ربط استانی و شهردار مرکز استان تشکیل می‌شود و هر یک از کمیته‌های فرعی عنداللزوم با حکم استاندار با همان ترکیب مسوولان مشابه در استان به ریاست نماینده استاندار تشکیل شده و انجام وظیفه می‌نمایند

حق بر هوای پاک

نظام نیست. اگرچه حفظ شاکله نظام در کلیت قضیه از مقاصد شریعت است اما حفظ ظاهر بدون حفظ محتوای نظام اسلامی بی مفهوم است. محتوای نظام جمهوری اسلامی یعنی بقای مردم و شهروندان مسلمان. سلامت آنها که از حقوق خدادادی است از همین رو حاکمیت برای حفظ این مقصدمهم که شده، لازم است مهمترین بحران تهدید کننده شهروندان را به فوریت مد نظر قرار دهد، سرمایه گذاری سنگین فکری تضمینی و عملیاتی انجام داده و اولویت راهکارهای کاهش آلودگی هوا را در کانون اجرا قرار دهد. گفته می شود حتی اگر عدهای بخواهند بر اساس حق تعیین سرنوشت، خود را در معرض خودکشی تدریجی ناشی از آلودگی هوا قرار دهند، دولت اسلامی ملزم به اطلاع رسانی، پیشگیری و اجرا، حتی محدودیت های فوری است.

(قاری سید فاطمی، ۱۳۷۹، ۱۶۶). فرض مسئله در جایی است که دولت در ایجاد شرایط حاد دخالتی نداشته باشد. اهمیت اقدام عاجل دولت در جایی که خود شریک جرم آلودگی بحرانی هوا می باشد، دو چندان به نظر می رسد.

۵- افساد فی الارض

به نظر می رسد بتوان از حکم منصوص و صریح افساد فی الارض در قرآن و اسلام بهره برد چراکه اشتباه عمد یا سهوی دلال مواد مخدر با عنوان افساد فی الارض می تواند منجر به اعدام و مجازات سنگین او شود. چگونه مسئولی که با علم و آگاهی نسبت به ناتوانی خود در کنترل بحران زیست محیطی و آلودگی هوا، نباید مجازات شود؟ باید مسئولیت هایی جدیدی برای تضمین حقوق عامه منجمه حق بر زیست سالم برای حفظ حق حیات تعریف شود و شایستگی و کارشناسان صرفاً متخصص و بودجه های متناسب برای اجرای پروژه های عاجل و آجل در نظر گرفته شود. یک اشتباه، یک عمد، یک تصمیم غلط در عرصه کلان می تواند منجر به مرگ شهروندان بسیاری شود چرا که محیط و هوای آلوده بخصوص در دوران تهدید کرونایی که مردمان از بسیاری خدمات پزشکی نیز محرومند، فاجعه آفرین می شود.

۶- حکم حکومتی

به نظر می رسد به تناسب وخامت، شدت وحدت بحران آلودگی هوا، ضرورت توجه به هوای پاک و تخلفات همه جانبه دولت های پیشین که تقریباً بلکه تحقیقاً مغفول ماند و منجر به ترک فصل های مخرب در حوزه کنترل آلودگی هوا گردید و با توجه به زمان بر بودن پروسه قانونگذاری از طریق مجلس تا اجرای قوانین توسط دولت، لازم باشد از احکام حکومتی در این زمینه استفاده کرد تا حاکمیت از بالا به پایین، تدابیر لازمه را با مشورت گیری از متخصصان حوزه زیست محیطی انجام دهد. من جمله ضرورت طرح مجازات های بسیار سنگین برای متخلفین این حوزه از مجاری غیرعادی قانونگذاری.

قوه قضاییه که برابر اصل ۱۵۶ قانون اساسی متکفل احیای حقوق عامه داشته شده است. (بند ۲ - از اصل مزبور) می تواند به احیاء ستاد حقوق بشر در راستای تأمین حق بر محیط زیست سالم، حق بر استفاده از هوای پاک تمام اهتمام خود را به کار گیرد و با پشتوانه احتمالی احکام حکومتی در این حوزه خطیر، به تسریع متخلفان را با مجازات های سنگین مواجه گرداند. حال چه تخلف حاصل افعال زبانباز نسبت به پاکی هوا بوده و چه حاصل ترک افعال و اقدامات ضروری نسبت به این حوزه باشد. برای دراز مدت می توان با دقت و کارشناسی، لوازم و اسباب تحقق هوای آلوده را از واگذاری تراکم در سطح کلان توسط شهرداری ها، افزایش خودرو و افزایش خودروهای غیراستاندارد توسط شرکتهای تولید خودرو، واردات یا تولید بنزین غیراستاندارد را به گونه ای تنظیم کرد و کاهش داد تا در آینده بحران هوا از لیست مشکلات خارج شود. به هیچ وجه نمی توان در درازمدت از ضرورت آموزش کاست.

در امر وضعیت نابسامان هوای آلوده، مسئولین امر، مطلقاً حق ندارند بنا به هیچ مصلحتی، از اعلام چنین وضعیت خطرناکی شانه خالی نمایند. چرا که اولین و بیشترین آسیب به حق حیات افراد انسانی و گروه های متعدد در خطر نظیر کودکان، سالمندان، سرطانی ها، دیابتی ها، بیماران اعصاب و تنگی نفس و غیره وارد می آید. در دنیای مدرن اطلاعات از اهمیت بسیاری برخوردار است. گاهی افشای آن جرم است و گاهی عدم افشای آن که در فرض مساله ترک افشای وضعیت می تواند منجر به صدمات خطرناکی به سلامت گروه های انسانی شود.

۲- قاعده فقهی لاضرر

در اسلام همانطور که طبق نظر شیخ انصاری و مشهور فقیهان هر حکم ضروری منفی دانسته شده و از ساحت اسلام دور است و افراد نمی توانند مثلاً به دلیل سلطنت حاصل از مالکیت خود بر اموال شخصی، به دیگران ضرر وارد نمایند، "عدم زیان عامه مردم نیز لحاظ گردیده است و در روابط اجتماعی هرگونه اقدام زبانباز، مورد امضای شارع نیست." (محقق داماد، ۱۳۸۲، ۱۵۱). تردیدی نیست که فصل زبانباز همان احکام وجودی است که مشمول قاعده لاضرر هستند. در عین حال فقدان یک امر وجودی یعنی ترک فعل چنانچه متضمن ضرر به فرد دیگر شود نیز مشمول قاعده لاضرر می باشد. "نمی توان باور کرد که دایره قاعده لاضرر، محدود به رفع احکام و افعال خاص وجودی باشد و نسبت به مواردی که خلاء قانونی موجب ورود ضرر و خسارت می گردد، نقش ایفا نکند." محیط تشریع به جمع شئون، محیط حاکمیت شرع است. وقتی حکومتی، نظام جامعه و ملتی را به دست دارد، هرگونه سود جریان - حتی ناشی از ترک فعل و یا ترک وضع قانون - در روابط حقوق اجتماعی، ناشی از عدم تدبیر اوست، خواه ناشی از وضع مقررات نامطلوب باشد و خواه ناشی از عدم وضع مقررات و "انجام ندادن پیش بینی های لازم" (همان، ۱۶۰). اگر مبنای اعتبار قاعده لاضرر، بناء عقلا باشد، عقلا عامل زیان را مسئول جبران می دانند. (همان، ۱۶۱).

۳- قاعده فقهی غرور

هرگاه از شخصی فعلی سر بزند که باعث فریب خوردن دیگری یا -دیگران- بشود و از این رهگذر ضرر و زبانی متوجه آنان گردد، شخص عامل ضامن است. همیشه دولت ها از اقدامات خود دفاع همه جانبه می کنند و لذا تاکنون هیچ دولتی یا هیچ مقام رسمی مرتبط با سلامت محیط زیست و پاکی هوا، پس از دوران حاکمیت نسبت به فصل و یا ترک فعل خود مسئولیتی را متوجه خود ندیده است. این در حالی است که اقدامات کلی دولت و مسئولین که خالی از توجه جدی به مساله محیط زیست و آلودگی هواست، اسباب فریب مردم را فراهم می آورد چرا که ظاهراً مسئولین در حال خدمت رسانی هستند در حالی که از فصل و حتی ترک فعل آنها نتیجه ای جز ضرر در ناحیه پاکی هوا نیست. دولت نباید ژست مدیریتی مدبّر را بگیرد در حالی که سطح توانایی و سرمایه گذاری و اهتمام و آگاهی و دانش تخصصی بحران آلودگی هوا را در اختیار ندارد. قاعده حفظ مصلحت نظام حفظ مصلحت نظام هرگز به معنی حفظ ظاهر وارسته

اهمیت محیط زیست سالم در اسلام تا بدانجاست که جنگ، تخریب، تجاوز، ساخت سلاح هسته ویرانگر، همگی و در هر شکلی حرام است. علت حرمت مطلق هر گونه ظلم، ستم و ویرانگری اهمیت حفظ جان انسانها در این شریعت مقدس الهی است.

۴- حق حیات

حق حیات بنیادی ترین حق انسان است. چرا که دیگر حقوق، همگی متوقف بر حق حیات است. ماده (۶) ششم میثاق حقوق مدنی مفصل از حق حیات سخن به میان آورده است. حق حیات در حالت های مختلفی به مخاطره می افتد. پیش بینی نکردن مقررات لازم در برخورد با کسانی که حق حیات دیگران را مورد تعرض قرار می دهند، از معایب مهم نظام تقنینی و دادرسی است. حاکمیت موظف است از افراد یا گروه های در معرض خطر حمایت کند. اینکه در احقاق حقوق خصوصی ضعف هایی وجود دارد طبیعی هر نظام دادرسی است و هرگز نباید مانع احقاق حقوق عامه و بلکه مهمترین حق عمومی شهروندان یعنی حق حیات و حق بهره بردن از محیط زیست سالم شود. حقوق عامه عقلا و قطعاً از اولویت کامل برخوردار است. چرا که صدمه به این حوزه از حقوق به نحو حداکثری معارض با حفظ نظام است.

۵- حقوق عامه

حقوق مربوط به امور خارج از روابط خصوصی افراد را حقوق عامه گویند. اشتراکات فربهی بین این حوزه از حقوق و حقوق شهروندی وجود دارد. دیوان عدالت اداری و سند تحول قضایی هر دو بر ضرورت و اهمیت حقوق عامه تاکید دارند. حقوق عامه در داخل مرزهای جغرافیایی تعریف می شوند، اگرچه در یک تقابل و تعامل معنا دار با حقوق فرامرزی بشر هم اشتراکات و افتراقاتی دارد. بیگمان حقوق عامه مردمان هر جامعه با فرهنگ آداب و سنن و عادات و مذهب آنها پیوند دارد. حق حیات و زیست سالم مهمترین حقوق عمومی شهروندان هر جامعه است و اشتراکات آن بین تمام مردمان و جوامع مختلف، ریشه در بنیادی بودن آن دارد.

۶- حفظ محیط زیست سالم و راه های آن

برخی از کشورهای مدرن پیشرفت خیره کننده ای در حفظ محیط زیست سالم و پاکیزه داشته و تجربه های درخوری در این زمینه کسب کرده اند. اصولاً یکی از مهمترین مستندات ضرورت حفظ محیط زیست، حفظ آب و هوای پاکیزه، مبانی عقلانیت است، عقلای عالم با استفاده از خرد جمعی و با بکارگیری تکنولوژی عزم خود را بر تحقق محیط سالم جزم کرده اند. بهره بردن از انرژی های پاک نظیر انرژی خورشیدی، استفاده از سوخت و بنزین با کیفیت و استاندارد برای خودروها، گرایش به سمت استفاده از خودروهای هیبریدی نظام حمل و نقل عمومی کارآمد و در اکثر موارد برقی و نه بنزینی، خارج کردن کارخانه ها از کلان شهرها و ... که همگی کارهای مدیریتی و عملی هستند سال هاست که در دستور کار دولتهای کارآمد قرار دارد. مهم میزان توجه و عمل کردن به این نحو مدیریت است، در ایران اکثر دولت ها شعارهای تبلیغاتی انتخاباتی را متوجه این دست امور می نمایند اما در عمل هرگز به سمت کوچکتر شدن دولت و کاهش هزینه های غیر ضروری نرفته بلکه بیشترین سرمایه گذاری را در اموری که به مراتب با حفظ محیط زیست سالم اهمیت کمتری دارند انجام می دهند.

برای حفظ محیط زیست سالم و مشخصاً بحث روز محافل اجرایی و اداری یعنی هوای سالم علاوه بر بهره بردن از تجارب دیگر کشورها بر مبنای توجه به رویه های (.....) عقلانی، می توان به راهکارهایی مبتنی بر قواعد فقهی توجه کرد.

۱- قاعده فقهی تحذیر

طبق این قاعده، کسی عذر دارد که از خطرات احتمالی امری، اطلاع رسانی کرده باشد. چنانچه مسئولی در مقام مسئولیت های خود از انجام آنچه بدان می پرداخت تخطی نماید و به اصطلاح ترک فعل انجام دهد، برابر قاعده تحذیر قابل مواخذه است.

سید علی موسوی

تفسیر ماهوی دفاع مشروع ماده ۱۵۶ قانون مجازات اسلامی

در خصوص تاریخچه و مبانی دفاع مشروع باید گفت که دفاع حق طبیعی هر فردی است و در دوره دادگستری خصوصی این حقوق را افراد خودشان اعمال می‌کردند اما با شکل گرفتن اجتماعات بشری و قدرت گرفتن دولت‌ها حق دفاع از افراد جامعه به عهده ی دولت افتاد لکن در مواردی که دولت قدرت بر دفاع نداشته باشد باید این حق را به افراد بدهد که از خود دفاع کنند و در تمامی مکاتب جزایی و کیفری دفاع مشروع به عنوان یک حق مشروع شناخته شده است. کما اینکه در روایتی از امام صادق (ع) که میفرماید (من قتل دون مظلومن فهو شهید): کسی که در دفاع از ستمی و ظلمی که به او شده بمیرد شهید است و هگل در خصوص دفاع بیان می‌دارد (حمله انکار حق است و دفاع انکار این انکار یعنی دفاع خود حق است) و در خصوص پیشینه ی قانون نگذاری بحث دفاع مشروع در حقوق کیفری ایران در مواد ۶۱ و ۶۲ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ مطرح شده و با اختلافاتی که با قانون جدید در مواد ۱۵۶ و ۱۵۷ و ۱۵۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ نیز دفاع مشروع مطرح شد.

برای تحقق هر چیزی ابتدا وجود مقتضی یعنی ارکان و شرایط و فقدان مانع لازم است و در بخش چهارم قانون مجازات اسلامی آمده است که شرایط و موانع مسئولیت کیفری /الذا در مواردی شرایط مسئولیت کیفری را بیان کرده و در موادی که از ماده ۱۴۶ قانون مجازات اسلامی به بعد شروع میشود موانع مسئولیت کیفری را گفته است.

■ گفتار اول:

موانع مسئولیت کیفری بر دو نوع هستند: یا اسباب عینی یعنی ناظر بر خود فعل که علل موجه ی جرم و اسباب اباحه ی جرم نیز نام دارد و اسباب شخصی که ناظر بر مجرم و مرتکب میباشد و ناظر بر خود جرم و وقوع آن نیستند و وجه افتراق این دو در آن است که اگر مانع از نوع عینی یعنی علل موجه ی جرم و اسباب اباحه باشد اساس جرم بودن فعل را بر میدارد، بنابراین این نه تنها مباشر جرم، معاون، شروع کننده و همه ی اینها را در بر میگیرد و هیچ یک مسئولیت ندارند و اگر مانع از نوع اسباب شخصی بود آن وقت فقط نسبت به آن شخصی که مانع در خصوص آن صدق می‌کند مسئولیت را بر میدارد و فقط مسئولیت را بر میدارد نه اصل جرم را برداد

■ گفتار دوم:

دفاع مشروع از دسته ی اسباب عینی و علل موجه ی جرم است پس اساسا جرم بودن را بر میدارد لذا هیچ مسئولیت کیفری متوجه شخص نیست یعنی اگر دفاع مشروع با تمام شرایط احراز شد نه تنها قصاص ندارد بلکه دیه و تعزیر هم ندارد و چنانچه در شرایطی که اصل دفاع صدق کرد اما شرایطش محرز نبود آنوقت است که مسئولیت تبدیل به دیه میشود. بنابراین این دفاع مشروع از اسباب موجه ی جرم است و چنانچه اثبات گردید تمام مسئولیت را بر می‌دارد.

■ گفتار سوم:

ماده ۱۵۶ قانون مجازات اسلامی: بیان میکند که هر گاه فردی در مقام دفاع از نفس، عرض، ناموس، مال یا آزادی تن خود یا دیگران در برابر هر گونه تجاوز یا خطر فعلی و قریب الوقوع با رعایت مراحل دفاع مرتکب رفتاری میشود که طبق قانون جرم محسوب میشود در صورت اجتماع شرایط زیر مجازات نمیشود.

تجاوز به نفس یعنی هر گونه تجاوز به تمامیت جسمانی افراد اعم از ایراد جرح یا قتل و یا تجاوز به تمامیت روانی فرد یعنی ممکن است گاهی به فرد هیچ آسیب جسمانی نرسد اما در اثر

باید شرایط تجاوز را گفته و در مقابل بیان کنیم که دفاع چه شرایطی باید داشته باشد تا قبول شود که اولین شرط شرط دفاع است و ضرورت داشته باشد یعنی تنها راه باشد که در قانون سابق بند ۳ ماده ۶۱ قانون مجازات اسلامی بیان کرده بود که توسل به قوای دولتی بدون فوت وقت عملا ممکن نباشد و یا مداخله این قوا در دفع خطر یا تجاوز موثر واقع نشود یعنی همان چیزی که در بند ماده ۱۵۶ دوباره به عنوان شرط بیان شده است و چنانچه دقت نماییم بند ت به همین بند الف بر میگردد یعنی زمانی ماضورت و لزوم را احراز شده می‌دانیم که توسل ممکن نباشد و تنها راه باشد و نتوان کمک گرفتاریاد یک جرم و آسیب به شخص مقابل بود این عمل یک عمل ضروری است و قطعاً قبل از آن باید احراز کنیم که توسل به قوای دولتی بدون فوت وقت هم ممکن نباشد و چنین است که در این بند بحثی بنام فرار مطرح می‌شود که آیا فرار امکان داشت آنگاه صدق دفاع مشروع می‌کند یا نه عمل ما که آراء و نظرات مختلفی در آراء دیوان وجود دارد که چنانچه فرار امکان داشته باشد آن وقت عمل مجرمانه در مقام دفاع را دفاع مشروع نمی‌دانند و آرای هم هست که فرار را راه نمی‌دانند که مثلاً اگر فرار باقی مانده باشد باز ضرورت احراز نشود و نظر فقها هم همان نظر اول است یعنی در صورت وجود راه فرار نمی‌توان آن را دفاع مشروع دانست و بعضی حقوق دانان ولو با وجود راه فرار موضوع را دفاع مشروع میدانند البته اجماع است که چنانچه فرد حمله کننده صغیر و یا مجنون باشد و راه فرار وجود دارد دیگر نمیتوان به دفاع مشروع استناد کرد یعنی حتما در مقابل اینها ولو راه دیگری هست اگر امکان فرار هست باید فرار کرد و آخرین راه توسل به دفاع مشروع است بند ب ماده بیان میدارد دفاع مستند به قرائن معقول یا خوف عقلایی باشد لذا ترس برای مدافع ایجاد میشود و او را مجبور به دفاع میکند و زمانی صدق دفاع مشروع است که این خوف عقلایی باشد و بر پایه زن و گمان و توهم نباشد یعنی چنانچه هر شخص دیگری نیز در این شرایط بود این ترس بر او ایجاد می‌شود مجبور به دفاع میشود.

■ بند پ ماده:

خطر و تجاوز به سبب اقدام آگاهانه یا تجاوز خود فرد یا دفاع دیگری صورت نگرفته باشد یعنی قاعده اقدام علیه خود جاری نباشد و وقتی به واسطه ی اقدام آگاهانه ی خود در موقعیتی قرار بگیریم که حمله‌ای به سوی ما واقع شود و

در ماده ۱۵۷ ق.م.ا اشاره شده که مقاومت در برابر قوای انتظامی و دیگر ضابطین دادگستری در مواقعی که مشغول انجام وظیفه خود هستند دفاع محسوب نمیشود، لکن هر گاه قوای مزبور از حدود وظیفه ی خود خارج شوند به حسب ادله و قرائن موجود خوف آن باشد که عملی موجب قتل، جرح، تعرض به ارض، ناموس یا مال گردد دفاع جایز است لذا تا جایی که رفتار طرف مقابل مشروع باشد حق دفال نداریم و رفتار مامصدق عنوان دفاع مشروع نمیگیرد و عنوان تمرد و تحت ماده ۶۰۷ ق.م.ا قابل تعقیب است. بنابراین تا زمانی که رفتار ماموران طبق قانون حق دفاع نداریم که لفظ مشروع نیز به آن بچسبانیم اما از لحظه‌ای که از دایره قانون خارج شد؛ به طور مثال: قبل دستگیر کردن و یا بعد آن شروع به کتک کاری میکند و وظیفه ماموریت و تجاوز او غیر قانونی است بنابراین دفاع در برابر او مشروع است.

یکسری

کارهای روانی باعث دیوانه شدن فرد شوند مثل شکنجه‌های روحی که باعث آسیب دائمی به فرد میشود و همچنین عرض یعنی آبرو و تجاوز به عرض هر عملی است که حیثیت اجتماعی، عفت خانوادگی و شرافت اخلاقی فرد را جریحه دار کند و تعرض به ناموس رفتاری است که در عرف به هر گونه ملامسه و یا ارتباط جنسی نامشروع با خود فرد یا هر یک از بستگان آن فرد تعریف می‌شود، مال که مشخص است و دو ماده ۶۲۶ و ۶۲۹ از قانون مجازات اسلامی باب تعزیرات را داشتیم که در حال حاضر منسوخ شده که در آنجا وقوع قتل برای دفاع از مال را جایز دانسته، تعرض به آزادی تن همان توقیف غیر قانونی است که در ماده ۵۳۸ قانون مجازات اسلامی باب تعزیرات جرم انگاری شده و در ادامه شرایط ماده ۱۵۶ قانون مجازات اسلامی در خصوص شرایط دفاع مشروع الف: رفتار ارتكابی برای دفع تجاوز یا خطر ضرورت داشته باشد؛ اولاً باید گفت شرایط این ماده دو بیان دارد و

ادامه از صفحه قبل:

درواقع دفاعی در قبال آن شود نمیتوانیم به دفاع مشروع استناد کنیم

بندت ماده:

توسل به قوای دولتی بدون فوت وقت عملاً ممکن نباشد و یا دخالت آنها در دفع تجاوز موثر واقع نشود که با احراز ضرورت این بند نیز احراز شده اما قید دیگری که در متن خود ماده بود و باید مورد بحث قرار گیرد خطر فعلی و قریب الوقوع می باشد لذا فعلی بودن در مقابل قوه است یعنی از قوه به فعل رسیدن و این نکته حائز اهمیت است که حتماً باید قوه‌ای باشد که بعدش فعلیت صورت گیرد و

اگر انسانی که دست او فلج است قوه و توان حمله به فرد را ندارد که بگوییم حمله او آیا فعلیت یافته یا نه بنابراین امکان فعلیت یافتن رفتار وی وجود ندارد و فعلی بودن به معنی خروج از قوه به فعل است و این خارج میکند هر گونه مقدمه ی رفتار را مثل تهدید لفظی (من تو را میکشم) آیا به واسطه این حرف میشود فرد مقابل را کشت و بگوییم دفاع مشروع کرده ایم؟ بنابر این فعلیت یافتن رفتار شخص از ارکان اصلی استناد به دفاع مشروع میباشد و قریب الوقوع باشد یعنی فعلیت ناظر به خود فعل نزدیک باشد و قریب الوقوع ناظر به زمان آن یعنی آنقدر نزدیک باشد ضرورت و نزدیکی آن که شرایط محرز شود و بتوان دفاع را انجام داد پس مقدمه بودن و فعلیت نیافتن تجاوز و بعضی از رفتارها دا که بعد تجاوز صورت میگیرد رانیز خارج میکند.

به طور مثال:

یک آسیبی وارد شد و تمام شد و من از موقعیت تجاوز گذشتم و درمقام انتقام جویی برگشتم و به واسطه کاری که کرده بود شخص را کشتم و لذا از آنجایی که در مقام انتقام جویی صورت گرفته و خطر تمام شده و ضرورت موجود نیست آن را دفاع مشروع نمیدانیم و آرای‌ای هستند که با همین استدلال صادر شده و کاملاً درست است:

مثالی از آراء دیوان:

فرد الف با داس به فرد ب حمله کرده و فرد ب داس را از او گرفته و با همان داس فرد الف را کشته و فرد ب در مقام دفاع به دفاع مشروع استناد کرده و در راج دیوان آمده که چون با گرفتن داس از دست فرد الف حتی اگر فرد الف قصد کشتن فرد ب را داشته دیگر خطر فعلیت ندارد از حالت ضرورت خارج شده لذا رفتار فرد ب را نمیتوان مصداق دفاع مشروع دانست

یکی دیگر از شرایط شرایط تجاوز و خطر است که غیر قانونی بودن آن است و دیگری شرایط دفاع تا مشروع بودن صدق کند از جمله ضروری بودن که توسل به قوای نظامی بدون فوت وقت امکان نداشته باشد از جمله اینکه تناسب داشته باشد و رعایت مراحل دفاع بسشور ش از جمله اینکه تناسب داشته باشد و رعایت مراحل دفاع بشود و لازم به ذکر است

قتل، جرح، تعرض به ارض، ناموس یا مال گردد دفاع جایز است لذا تا جایی که رفتار طرف مقابل مشروع باشد حق دفال نداریم و رفتار ما مصداق عنوان دفاع مشروع نمیگیرد و عنوان ترمرد و تحت ماده ۶۰۷ ق.م.ا قابل تعقیب است. بنابراین تا زمانی که رفتار ماموران طبق قانون حق دفاع نداریم که لفظ مشروع نیز به آن بچسبانیم اما از لحظه‌ای که از دایره قانون خارج شد؛ به طور مثال: قبل دستگیر کردن و یا بعد آن شروع به کتک کاری میکند و وظیفه ماموریت و تجاوز او غیر قانونی است بنابر این دفاع در برابر او مشروع است.

مثال دیگر متن ماده ۶۳۰ ق.م.ا که مرد درخصوص رفتار خود هیچ ضمانتی ندارد نه قصاص و نه دیه و نه تعزیر، لذا آن زن و مرد که در حال زنا هستند آیا میتوانند در برابر قتلی که این مرد طبق شرع انجام داده دفاع مشروع انجام دهند؟ که فقها میفرمایند حمله مرد مشروع است و دفاع آنها مشروع محسوب نمیشود.

گفتار چهارم:

مورد بعدی که از دفاع جای بحث دارد رعایت تناسب و رعایت مراحل و مراتب که د خصوص آن بحث‌های زیادی شده و بعضی‌ها این دو را یکی می‌دانند و تناسب و رعایت مراحل و مراتب را قانون هم به صورتی دیگر بیان کرده مثلاً عمل ارتكابی بیش از حد لازم نباشد که این در مقام تأکید است لذا افرادی هستند که میگویند تناسب ناظر بر کیفیت است و رعایت مراتب یعنی آسانترین که در فقه نیز از قاعده (الاسهل فالاسهل) ذکر شده این را در قالب کمیت مطرح میکنند یعنی به شخصی که با اسلحه به شما حمله کرده است متناسب است که با اسلحه به او حمله کنید و یا حتی بیشتر و شخصی که با چاقو به شما حمله کرده آیا متناسب است با اسلحه به او حمله کنید؟ و در صورت حمله آیا باهدف زدن پای او رعایت مراتب است و خطر دفع میشود و شما شکم را زدید و آیا با زدن شکم خطر رفع میشود و شما سر را زدید (قاعده الاسهل فالاسهل) و در اینجا با اسلحه در مقابل حمله چاقو تناسب دارد و مراحل دفاع را رعایت نمودید؟ لذا چون در فقه میفرمایند دفاع باید از کمترین میزان خسارت چون هدف شما خسارت نیست و دفع میباشد و باید با کمترین خسارت شروع کرد و خلاف این یعنی حمله نموده‌اید نه دفاع کرده باشید پس دو قید تناسب و رعایت مراحل را داریم و اختلافاتی هم وجود دارد اما در تبصره ۲ ماده ۱۵۶ ق.م.ا بیان نموده هر گاه اصل دفاع محرز باشد ولی رعایت شرایط آن محرز نباشد اثبات عدم رعایت شرایط دفاع بر عهده مهاجم است و چنانچه اثبات ننماید قتل از حالت قتل عمد خارج میشود و شبه عمد محسوب میشود و باید دیه پرداخت شود بنابر این احراز رعایت تناسب و مراحل آن یک امر عرفی بوده و از موجبات دفاع مشروع بوده و احراز کننده این نوع دفاع است.

در پایان امیدوارم این مطلب گره‌ای از کار عزیزانی که در این شرایط قرار گرفته‌اند باز نماید.

در تبصره ۲ ماده ۱۵۶ ق.م.ا بیان نموده هر گاه اصل دفاع محرز باشد ولی رعایت شرایط آن محرز نباشد اثبات عدم رعایت شرایط دفاع بر عهده مهاجم است و چنانچه اثبات ننماید قتل از حالت قتل عمد خارج میشود و شبه عمد محسوب میشود و باید دیه پرداخت شود بنابر این احراز رعایت تناسب و مراحل آن یک امر عرفی بوده و از موجبات دفاع مشروع بوده و احراز کننده این نوع دفاع است

دفاع واجد کفایی است و چنانچه به وسیله ی فرد دیگری انجام شود از ما ساقط میشود و همین امر در تبصره ۱ ماده ۱۵۶ قانون مجازات اسلامی بخش تعزیرات در خصوص دفاع از دیگری بیان داشته که دفاع از نفس، ناموس، عرض، مال و آزادی تن دیگری یا خود در صورتی جایز است که او از نزدیکان دفاع کننده بوده یا مسئولیت دفاع از وی بر عهده دفاع کننده بوده باشد یا ناتوان از دفاع بوده یا تقاضای کمک نماید و اینکه امکان استمداد نداشته لذا در صورتیکه توسط کس دیگر دفاع صورت بگیرد و دفاع از ما ساقط است.

در مورد غیر قانونی بودن تجاوز بدان معنا که دفاع در مقابل تجاوز قانونی که اصلاً نمیتوان آن را تجاوز اسم نهاد و دفاع مشروع محسوب نمیشود: بطور مثال مامورین برای گرفتن فردی شده و رفتاری که فرد در مقابل مامور انجام داده این رفتار قانونی نیست و مشروع هم نیست چون عرفاً تجاوز مشروع را بی‌معنی میدانیم.

بنابراین در ماده ۱۵۷ ق.م.ا اشاره شده که مقاومت در برابر قوای انتظامی و دیگر ضابطین دادگستری در مواقعی که مشغول انجام وظیفه خود هستند دفاع محسوب نمیشود، لکن هر گاه قوای مزبور از حدود وظیفه ی خود خارج شوند به حسب ادله و قرائن موجود خوف آن باشد که عملی موجب

وجوه تمایز رویه قضایی با آرای وحدت رویه

لیلا کاظمی

پژوهشگر و نویسنده مسائل حقوقی

مفهوم شناسی آرای وحدت رویه

در خصوص رای وحدت رویه ماده ۴۷۱ قانون آیین دادرسی کیفری بیان کرده است؛ زمانی که از شعبه‌های مختلف دیوان عالی کشور یا دادگاه‌ها در خصوص موارد مشابه با استنباط متفاوت از قوانین رای‌های متفاوتی صادر گردد در این حالت بعد از آگاهی دیوان عالی کشور از این موضوع، رییس دیوان عالی کشور و یا دادستان کل کشور وظیفه دارند نظر هیات عمومی را در خصوص ایجاد وحدت رویه درخواست نمایند. پس در نتیجه دیوان عالی کشور مرجع ایجاد وحدت رویه می‌باشد.

مفهوم شناسی رویه قضایی

قواعدی که از تصمیمات محاکم به دست می‌آید «رویه قضایی» نامیده می‌شود. تصمیم هر دادگاه به صورت رأی اعلام می‌شود، بنابراین، آراء صادره از محاکم، رویه قضایی نامیده می‌شود. در نظام حقوقی کشور ما، رویه قضایی دارای دو معنای عام و خاص است. مجموعه آراء صادره از دادگاه‌ها در کلیه سطوح آن «رویه قضایی» به معنای عام نامیده می‌شود. به تعبیر دیگر عرف و عادت قضات در صدور احکام مشابه در موارد همسان را رویه قضایی می‌گویند.

تمایز رویه قضایی و آرای وحدت رویه

اگر درباره‌ی موضوعی، یک مرجع عالی قضایی با استناد به قوانین و مواد موجود، حکمی را اعلام کند، ولی شعبه‌ی دیگری

از همان مرجع با استناد به همان قوانین و مواد، حکم دیگری را ابلاغ کند؛ قانون‌گذار پیش‌بینی کرده که هیئت عمومی دیوان عالی کشور که متشکل از قضات دیوان عالی هستند، درباره آن موضوع نظر نهایی خود را اعلام کنند. در این فرض، رأی اکثریت ملاک خواهد بود و این حکم یا نظر برای تمام مراجع قضایی لازم‌الاجراست. به این رأی، رأی وحدت رویه گویند. به‌عبارت دیگر، رأی وحدت رویه مربوط به زمانی است که در خصوص موضوع واحد، آرای متناقضی از دو مرجع قضایی صادر می‌شود. در این صورت، موضوع در هیأت عمومی دیوان عالی کشور مطرح می‌شود و این هیئت با رأی اکثریت تصمیم می‌گیرد که کدام‌یک از آرای صادره صحیح و مطابق قانون است. اما حکمی که به‌صورت رویه قضایی صادر شود، برای دیگر مراجع قضایی لازم‌الاتباع نیست.

رئیس مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه:

فناوری شالوده سند تحول قضایی است

محمد کاظمی فرد برای معرفی یکی دیگر از فناوری‌های مرکز آمار مورد استفاده در دستگاه قضایی گفت: در گذشته برای جلب محکوم باید حکمی صادر می‌شد و مأموری برای جلب فرستاده می‌شد، با اقدام ساده‌ای با همکاری مرکز آمار قوه قضاییه، فراجا و بانک مرکزی اگر کسی نامش در سیستم قضایی به عنوان متواری ثبت باشد این فرد از زمان صدور حکم در تمامی زیر مجموعه‌های این مراکز قابل شناسایی است، از این رو با اشتراک اطلاعات و داده‌ها اقدام جدیدی در این حوزه انجام شده است.

وی گفت: یکی از بحث‌ها مهم اکنون این است که آیا هوش مصنوعی می‌تواند جای قاضی را بگیرد و با دستیار او باشد؟ این موضوع در برنامه هفتم توسعه ماده ۱۱۳ این بند را دیده ایم که بتوان از این فناوری در دستگاه قضایی استفاده کرد، اما کاری است که به حوزه تقنینی و قانونی نیاز دارد.

کاظمی فرد در مورد جایگاه جمهوری اسلامی ایران در حوزه فناوری اطلاعات گفت: با ارتباطاتی که با کشورهای اروپایی و آسیایی در این زمینه داشته ایم باید بگوییم بعضی از کارهایی که در جمهوری اسلامی ایران انجام شده است با تمام ایرادات یکتا است. همه کشورها امکان استفاده از این فناوری‌ها را ندارند تنها در برخی از کشورها امکان استفاده از پایند برای زندانی وجود دارد، اکنون ما مسیر زیادی را رفته و مسیر بیشتری را نیز باید بپیماییم تا با استفاده از این ابزار مسائل دستگاه قضا را حل کنیم.

کاظمی فرد گفت: در این حوزه بیشتر نیروهای ما فنی هستند و نیروهای حقوق در این زمینه ورود پیدا نکردند از این رو نیاز به فضای اشتراکی داریم باید چارچوبی ترتیب داده شود که بتوانیم از آن حوزه نیز استفاده کنیم تا کسانی که بایند و بتوانند قانون را به زبان فناوری بیان کنند.

رئیس مرکز آمار و فناوری قوه قضاییه در پاسخ به سوالی در مورد اقدامات مرکز آمار و فناوری اطلاعات در حوزه کاهش اطلاع دادرسی گفت: یکی از اقداماتی که دو سال است آغاز کرده ایم یافتن پرونده‌های است که بیش از شش ماه از رسیدگی آن‌ها گذشته است آن‌ها دسته بندی و تفکیک می‌کنیم و به هر مرجعی که نیاز است اطلاع می‌دهیم.

وی با اشاره به اینکه کارشناسی‌ها به عنوان یکی از معضلات در حوزه اطلاع دادرسی و از دغدغه‌های رئیس قوه قضاییه است که از سال گذشته به مرکز منتقل شده است، گفت: سند تحول قضایی می‌گوید باید ارجاع به کارشناس به صورت هوشمند باشد، ارجاع هوشمند کارشناسی یکی از ابزارهای ما بوده و از ابتدای سال آینده اثرات آن را می‌توانیم ببینیم.

■ ارجاع هوشمند کارشناسی موجب افزایش کیفیت کار و کاهش فساد در این حوزه می‌شود

وی با بیان اینکه از این پس کارشناسی در دستگاه قضایی به صورت سنتی نیست، گفت: این ارجاع به صورت الکترونیک و اتوماتیک انجام می‌دهد و این امر در این روند توزیع عادلانه و افزایش کیفیت کارشناسی موثر است و بدین واسطه فساد که در این جا بود نیز کاهش می‌یابد ما ابزار ساخته و در حال تغییر فرایند کارشناسی در چارچوب قانون هستیم.

کاظمی فرد در پاسخ به سوالی در مورد زیر ساخت‌ها در مرکز آمار و فناوری در حوزه اعتبار زدایی از اسناد عادی و ایجاد یک امتیاز برای اسناد رسمی و اینکه آیا با ابلاغ قانون مدیریت فرایند رسمی شدن اسناد عادی به درستی انجام خواهد شد و شاهد قطعی در این سامانه‌ها نخواهیم بود، گفت: قطعی و کندی در سامانه‌ها دو بعد دارد یک قسمتی از آن به ما مربوط می‌شود و سمت دیگر آن سازمان‌های دیگر مثل سازمان امور مالیاتی، ثبت احوال و بانک در واقع اشکال در هر یک از آن‌ها سبب مشکلات در کل سامانه می‌شود. حجم تراکنش‌ها در سامانه

ابزار کوتاه است.

وی خطاب به دانشجویان حقوق حاضر در جلسه با بیان اینکه ابزار در کنار فرایند می‌تواند معجزه کند، گفت: در تغییر فرایندها نیازمند همکاری حقوقدانان هستیم مرکز آمار ۳۰ درصد از نیروهای فارغ التحصیلان حقوق هستند که ما با کمک آن‌ها کار را پیش می‌بریم آن‌ها زبان حقوق را برای ما فنی می‌کنند و همه این تحولات ناشی از فکر آن‌ها است.

■ باید به فناوری نگاه پیش‌ران داشت

کاظمی فرد با بیان اینکه نگاه ما به فناوری ابزاری نیست بلکه نگاه پیش‌ران داریم، گفت: بسیاری از فرایندها دچار تحول شده است اگر بخواهید کمکی به دستگاه قضایی کنید باید بسیاری از موضوعات در در بستر فناوری باز تعریف کنید.

محمد کاظمی فرد گفت: اکنون مفهوم مراجعه در دستگاه قضایی تغییر کرده است تا دهه ۸۰ باید حضوری به مراجع قضایی مراجعه می‌کردید، از دهه ۹۰ در دستگاه قضایی مفهوم مراجعه تغییر و با توزیع جغرافیایی دفاتر خدمات الکترونیک قضایی را در اختیار شهروندان قرار داد و از سال ۱۴۰۰ مفهوم زمان نیز تغییر کرد و فرد در هر زمان از شبانه روز می‌تواند از خدمات قضایی بهره‌مند شود.

وی با بیان اینکه در بحث دادگاه‌ها هم باید مفهوم عوض شود تا مردم بتواند راحت‌تر استفاده کنند، گفت: دستگاه قضا به تازگی دادگاه‌ها را علنی برگزار می‌کند اگرچه که در این حوزه نیز دغدغه‌ای داریم که آیا علنی بودن به مفهوم انتشار است؟ مجاز هستیم که این کار را انجام دهیم؟ ما آمادگی داریم از نظرات فناورانه موثر در این حوزه برای طراحی برخی از چارچوب‌ها استفاده کنیم.

رئیس مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه گفت: ۸۰ درصد جلسات تحقیق و رسیدگی به صورت آنلاین برگزار و متهم و زندانی به صورت سنتی اعزام نمی‌شوند. محمد کاظمی فرد رئیس مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه در نشست مسئولین بسیج دانشجویی پیرامون مسائل اساسی کشور که امروز جمعه ۳ آذرماه با حضور جمعی از دانشجویان حقوق در دانشگاه امیر کبیر برگزار شد، با تبریک هفته بسیج گفت: بهترین دوران تحصیل را در بسیج دانشجویی سپری کردم و به آن افتخار می‌کنم.

وی ادامه داد: اولین توصیه‌ها به دانشجویان این است که عضو تشکلهای شوید چرا که با این عضویت مهارت‌های زیادی را آموزش می‌بینید. کار تیمی و گروهی در تشکل آموزش داده می‌شود، عضویت در بسیج دانشجویی به جهت روحیه جهادی و انقلابی و معنویت آن موضوعیت مضاعفی را نیز دارد.

کاظمی فرد گفت: در دوران دانشجویی ما افراد عضو تشکل بسیج دانشجویان برتر علمی بودند در واقع بسیجیان در علم درجه یک بودند و عضویت در این تشکل باعث نشده بود از تحصیل باز بمانند.

وی با بیان اینکه روحیه جهادی که در بسیج می‌آموزید در روند کار بسیار مفید است، گفت: امروز به عنوان کسی اینجا آمده ام که بتوانم از شما کمک بگیرم، اما ابتدا باید ببینیم چگونه فکر کنیم تا دستاوردهایمان قابل استفاده باشند. انجام بیش از پنجاه درصد از تکالیف قوه قضاییه بدون فناوری امکان پذیر نیست.

کاظمی فرد در ادامه در مورد قوه قضاییه هوشمند و نقش فناوری اطلاعات در آن به عنوان پیش‌ران گفت: در بخشی از حکم رئیس قوه قضاییه تضمین دسترسی آسان و رایگان به خدمات آورده شده است و همچنین درسند تحول قضایی از مهمترین مورد اشاره اش موضوعات فناوری است به طور کلی بیش از پنجاه درصد از تکالیف قوه قضاییه بدون فناوری امکان پذیر نیست.

رئیس مرکز آمار و فناوری قوه قضاییه با بیان اینکه شالوده سند تحول قضایی فناوری اطلاعات است، افزود: قوه قضاییه در این زمینه کارهای بزرگی انجام داده است این ابزارها دسترسی را برای شهروندان ساده‌تر و به قوه قضاییه نیز در اتقان آرا و کاهش اطلاع دادرسی کمک کرده است.

وی ادامه داد: وقتی از فناوری صحبت می‌کنیم آن را ابزار نمی‌دانیم بلکه به آن به عنوان پیش‌ران استفاده می‌کنیم. نگاه رهبر معظم انقلاب هم این است که باید آن را پیش‌ران بدانیم و فرایند را با آن تغییر دهیم.

■ ۸۰ درصد جلسات تحقیق و رسیدگی به صورت آنلاین برگزار می‌شود

کاظمی فرد در ادامه گفت: در دستگاه قضایی تحول در اعزام و بدرقه زندانی را داشته‌ایم است، در راستای کاهش اطلاع دادرسی، حقوق زندانی، بحث‌های مربوط به امنیت مرکز آمار و فناوری با در اختیار قرار دادن ابزار ویدئو کنفرانس روال سنتی را تغییر داد اگرچه که فرایندهای سنتی نیز بدان واسطه تغییر کرد تا این لحظه میزان اعزام و بدرقه الکترونیک زندانی ۸۰ درصد است این در حالی است که هزینه اعزام زندانی سالانه ۱۰۰ میلیارد بود.

■ ۹۴ درصد از ابلاغ‌ها به صورت الکترونیک انجام می‌شود

وی در مورد ابلاغ الکترونیک با بیان اینکه ۹۴ درصد از ابلاغ‌ها به صورت الکترونیک انجام می‌شود، گفت: سابقاً ابلاغ توسط مامور انجام می‌شد جدا از بحث کرامت فرد بحث اتلاف زمان و هزینه را در نیز در نظر بگیرد امروزه ابلاغ الکترونیک شده و این تنها یک نرم افزار نیست بلکه فرایند ابلاغ را تغییر داده ایم، تغییر فرایند کند و دارای پیچیدگی است، اما درست کردن

ادامه از صفحه قبل

ثبت من بالا است و مسلما این امر در اجرایی شدن این قانون موثر است، اما اینکه بگوییم مشکلی دیگر نخواهیم داشت مسلما خیر، چون زیر ساخت‌های کل کشور باید به تدریج اصلاح شود. وی در پاسخ به سوال یکی دیگر از دانشجویان در مورد اقدامات مرکز آمار و فناوری در حوزه دانش افزایی در حقوق قوانین و علم حقوق به دانش آموزان گفت: معاونت پیشگیری از وقوع جرم در این زمینه ماموریت دارد ما نیز در حوزه می‌توانیم ابزار سازی کنیم و با ابزارهای فناوری اطلاعات می‌توانیم در این زمینه کارهایی انجام دهیم.

وی در پاسخ به سوال یکی از دانشجویان در مورد معضلات و چالش‌های هوش مصنوعی و استفاده از آن به جای انسان گفت: هوش مصنوعی از حوزه‌هایی است که مورد نیاز است روی آن کار شود، اما اگر هوش مصنوعی یک قضاوتی را انجام داد که غلط بود مسئولیت با کیست؟ تقریبا در دنیا این موضوع حل شده است. بزرگترین چالش آن مسئولیت است در این حوزه نیاز به مطالعه و تحقیق است که ببینیم این چالش را دیگران چگونه حل کردند.

دستیار هوشمند قضایی به اتقان رای کمک می‌کند

رئیس مرکز آمار و فناوری قوه قضاییه در ادامه گفت: باید ببینیم در کدام حوزه‌ها می‌توان از هوش مصنوعی استفاده کرد، مثلا وکیل هوشمند در برخی از حوزه‌ها وجود دارد، اما آیا در قانون ما می‌توانیم این کار را کنیم؟ اگرچه در سند تحول در حوزه کارشناسی موضوعی را داریم که هوش مصنوعی می‌تواند در برخی حوزه‌ها مثلا کارشناسی خط اقداماتی را انجام دهد. هوش مصنوعی یا بجای انسان می‌نشیند یا کنار انسان، اما ما فعلا می‌توانیم از آن کمک بگیریم و در این حوزه در حال طراحی دستیار هوشمند قضایی هستیم تا به قاضی کمک کنیم رای دقیق تری را صادر کند.

در گمنام سازی ۳۸ میلیون تصمیم قضایی در دنیا بی نظیر عمل کرده ایم

محمد کاظمی فرد به ایجاد ۳۸ میلیون رای گمنام شده اشاره کرد و گفت: در این زمینه در دنیا بی نظیر عمل کرده ایم، در این بانک

رای و تصمیم قضایی که مشخص نیست برای کیست، اما متن آن وجود دارد و به تفکیک موضوعی قابل دسترس است. دسترسی استفاده از آن را برای قضات، دیوان عالی کشور برای نظارت بر آرا و به برخی پژوهشگاه داده ایم به زودی به برخی از دانشگاه‌ها نیز این دسترسی را خواهیم داد؛ که این موضوع علاوه بر بحث آموزش می‌تواند کمکی به مرکز آمار باشد تا افراد حقوقی به زبان فنی بتوانند برخی از معضلات این حوزه را حل کنند.

کاظمی فرد گفت: از روزی که واژه هوش مصنوعی خلق شد همواره این سوال مطرح بود که آیا هوش مصنوعی جای انسان را خواهد گرفت؟ جواب فنی این است که خیر اینگونه نیست کارهایی که تکراری شده است را ماشین بهتر از انسان می‌تواند انجام دهد. اما در مورد جایگزین شدن آن با قاضی، وکیل و کارشناس قرار نگیرد جای آن‌ها را بگیرد بلکه قرار است جای تکرارها را بگیرد هوش مصنوعی در تصمیمات انسانی نمی‌تواند جایگزین شود، چون در اینجا تجربه انسانی را همچنان نیاز داریم و این‌ها حذف نمی‌شود. وی ادامه داد: یکسری کارها را ماشین انجام می‌دهد و با این کار مثلا قاضی زمانش را برای برخی دیگر موضوعات قرار می‌دهد تا کیفیت کارها بالا رود.

برگزاری دادگاه‌های بر خط علنی دانشجویان را با روند دادرسی آشنا می‌کند

رئیس مرکز آمار و فناوری قوه قضاییه در پاسخ به گلایه دانشجویی که معتقد بود شرایط آموزش به گونه‌ای است که دانشجوی حقوق با روندهای دادرسی آشنایی ندارد، گفت: با برگزاری دادگاه‌های بر خط علنی روندی در کشور آغاز شده است تا دانشجویان حقوق یک دادگاه واقعی را مشاهده و از روندهای رسیدگی مطلع می‌شوند و پیگیر هستیم تا بتوانیم این ظرفیت را برای دانشگاه‌های همه استان‌ها ایجاد کنیم. دادگاه‌های برخط در کانالی در پیام رسان بله اطلاع رسانی می‌شود که می‌توانید از آن مطلع شوید.

نرم افزار نمی‌تواند تحول ایجاد کند مگر اینکه چارچوب‌ها هم تغییر کند

کاظمی فرد افزود: اگر بخواهیم به طور کلی فرایندهای سنتی

را الکترونیک کنیم تغییر را نخواهیم دید، اما اگر فرایند را نیز توانستیم تغییر بدهیم ارزشمند است. مثلا فرایند ابلاغ الکترونیک و اعزام و بدرقه زندانی شبیه روال سنتی نشده است در نهایت ما شکل جدیدی را ایجاد کرده ایم، نرم افزار نمی‌تواند تحول ایجاد کند مگر اینکه چارچوب‌ها هم تغییر کند نرم افزار به کمک فکر افزار می‌تواند موثر باشد.

سامانه مهمی که پای کلاهبردارها را از اینترنت قطع می‌کند

وی همچنین در پاسخ به سوالی در مورد اینکه فناوری چه کمکی بازدارندگی و پیشگیری از وقوع جرم کرده است، گفت: همانطور گفتیم فرد متواری را با استفاده از داده‌های اشتراکی می‌توانیم شناسایی کنیم که به آن بحث حکم جلب سراسری می‌گوییم.

وی در این زمینه به دعوی اعسار اشاره کرد و گفت: طبق قانون چک اگر کسی معسر بود و این درخواست را داد طبق قانون چک دیگر نمی‌تواند چک صادر کند و دسته چک هم نمی‌تواند داشته باشد در اعتبار سنجی‌ها مثلا برای دریافت وام وقتی فرد اعلام اعسار می‌کند دیگر نمی‌تواند وام پرداخت کند که درخواست آن را بدهد؛ و این‌ها همه در سیستم‌های اعتبار سنجی به صورت اشتراکی داده سازی شده است.

تبادل اطلاعات از قوه جرم جلوگیری می‌کند

رئیس مرکز آمار و فناوری قوه قضاییه افزود: سامانه اعتبار معاملاتی به پلتفرم‌های معاملاتی مثل خودرو متصل است و بدین گونه فردی که طبق قانون ممنوع معامله، مهجور، متوفی فرضی و ورشکسته در آن شناسایی شده است و به آن پلتفرم‌ها اطلاع داده می‌شود که نمی‌توانند این افراد معامله کنند، اعتبار سنجی برای بهره مندی از معاملات پلتفرم‌ها همچون بانک مرکزی و درگاه ملی مجوزها در آن انجام می‌شود. بدین گونه برای دریافت مجوز اگر محکومیت مالی اجرا نشده داشته باشید مجوزی برای شما صادر نمی‌شود و این همان تبادل داده است که از وقوع جرایم جلوگیری می‌کند.

تلاش قوه قضاییه برای برگزاری دادگاه‌های برخط

رئیس کل دادگستری فارس از تشکیل کارگروه ویژه برگزاری و اطلاع‌رسانی دادگاه‌های برخط خبر داد و گفت: با توجه به نوین بودن برگزاری دادگاه‌های علنی برخط افزایش کیفیت برگزاری‌ها به لحاظ دسترسی به لینک، صوت و تصویر در دستور کار قرار دارد. با توجه به اینکه در سند تحول و تعالی دستگاه قضا، بر بهره‌گیری هرچه بیشتر از فناوری‌های نوین و روز دنیا در ارائه خدمات قضایی به شهروندان تاکیدات فراوانی شده است، استفاده از ظرفیت‌های جدید در مسیر تسریع و تسهیل، دادرسی الکترونیک به‌صورت برخط، مورد توجه فراوان مسئولان قضایی در محاکم قرار گرفته است. از سوی دیگر، با گسترده شدن شبکه اینترنت در سراسر کشور و بهره‌گیری شهروندان از ابزار و وسایل الکترونیکی، امکان اجرای دادگاه‌های برخط نیز فراهم شده و شهروندان در ایران و حتی دیگر کشورهای دنیا می‌توانند به صورت غیر حضوری و از راه دور در این دادگاه‌ها شرکت کنند. برگزاری دادگاه‌های برخط در سال‌های اخیر که در راستای کاهش هزینه‌های غیرضرور مورد توجه قرار گرفته است، غیر از کاهش هزینه‌ها و خطرات جاده‌ای برای طرفین پرونده‌ها، موجبات صرفه جویی در وقت شهروندان را نیز فراهم می‌کند.

دادگاه برخط

در بستر انجام دادرسی الکترونیک، طرفین دعوا دیگر نگرانی از بابت مسافت‌های طولانی دادگاه‌ها ندارند و در هر مکان و حتی در هر کشوری به‌راحتی می‌توانند در جلسات دادرسی مجازی و الکترونیک حضور بهم رسانند. برگزاری دادگاه‌های برخط یا الکترونیک، ضمن اینکه به کاهش اطلاع‌دادرسی و کاهش هزینه‌ها برای اصحاب پرونده کمک می‌کند، گامی نو در دادرسی‌های قضایی محسوب می‌شوند و زمینه تحقق فزاینده ارزشمند سند تحول قضایی را نیز فراهم می‌کنند. ایجاد زیرساخت‌های مناسب جهت اجرای دادرسی الکترونیک

اجازه برگزاری دادگاه‌های علنی آنلاین را به قضات داده است و در همین راستا از آغاز اجرای این طرح ۳ هزار و ۴۹ نفر به صورت برخط در دادگاه‌های علنی حقوقی و کیفری شیراز شرکت کرده‌اند. وی مزایای برگزاری دادگاه علنی تأکید شده در قانون اساسی را شفافیت در دادرسی و نظارت مردمی بر روند رسیدگی دادگاه‌ها خواند و تصریح کرد: این امر مشمول دادگاه‌هایی است که از منظر قانون و قاضی رسیدگی کننده به پرونده برگزاری علنی آن بلامانع است. رئیس کل دادگستری استان فارس با بیان این نکته که زیرساخت‌های مهیا شده برای برگزاری با کیفیت دادگاه‌های علنی برخط در دادگستری فارس تدارک دیده شده است، گفت: مخاطبان اصلی دادرسی‌های آنلاین در بستر فضای مجازی ایمن، دانشجویان حقوق و کارآموزان قضاوت و وکالت هستند و این بستر زمینه استفاده از تجارب قضات را بیشتر از قبل فراهم کرده است.

حجت‌الاسلام والمسلمین موسوی تصریح کرد: ظرفیت علمی قضات در دادگستری فارس به‌نحوی است که می‌توان همه دادگاه‌ها را به‌صورت علنی و برخط برگزار کرد اما زیرساخت‌های فنی و بسترهای انتقال اطلاعات محدود است که امیدواریم روزی با رفع محدودیت‌های فنی این امکان برای کلیه شعب در رسیدگی به پرونده‌ها فراهم شود.

وی همچنین از تشکیل کارگروه ویژه برگزاری و اطلاع‌رسانی این دادگاه‌ها در دادگستری استان فارس خبر داد و خاطر نشان کرد: با توجه به نوین بودن برگزاری دادگاه‌های علنی برخط افزایش کیفیت برگزاری‌ها به لحاظ دسترسی به لینک، صوت و تصویر در دستور کار قرار دارد. رئیس کل دادگستری استان فارس اظهار امیدواری کرد: استان فارس مطابق برنامه سند تحول قضایی، قابلیت تبدیل شدن به دادگاه‌ها تمام الکترونیک را دارد، اما تقویت برخی زیر ساخت‌های فنی اجتناب ناپذیر است.

در قوه قضاییه کمک کرده تا شهروندان بتوانند به جای حضور فیزیکی به صورت مجازی در دادگاه‌ها شرکت کنند. چنانچه محمد کاظمی فرد رئیس مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه، بکم مردادماه امسال، در حاشیه بازدید از معاونت فناوری دادگستری استان تهران با بیان اینکه در سال گذشته زیرساخت‌های مناسب و خوبی جهت دادرسی الکترونیک در قوه قضاییه راه‌اندازی شده است و به واسطه آن در حال حاضر اشخاص بسیاری از پرونده‌ها به صورت الکترونیک در دادگاه‌ها شرکت می‌کنند، اظهار کرد: این موضوع باعث شده در بسیاری از استان‌های کشور این ایده شکل بگیرد که مردم نیز بتوانند همانطور که در گذشته در دادگاه‌ها به‌عنوان ناظر حضور فیزیکی داشتند، این بار بصورت مجازی در دادگاه‌ها شرکت کنند که این موضوع اجرایی شده است. کاظمی فرد با بیان اینکه در حال حاضر به نقطه‌ای رسیده‌ایم که استان تهران به عنوان پایتخت و یک استان پرجمعیت اقدام به آغاز برگزاری دادگاه‌های علنی برخط کرده است و این نشان‌دهنده رشد فناوری اطلاعات در قوه قضاییه است، تأکید کرد: باید تمام تلاش‌مان را بکار گیریم تا با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و فناوری‌های نوین این موضوع را در کل کشور گسترش دهیم. در کنار تهران، دیگر استان‌های کشور نیز برای برگزاری دادگاه‌های برخط پیشقدم شدند و تاکنون جلسات دادگاه‌های زیادی به این شکل را برگزار کردند یکی از این استان‌ها، فارس است؛ چنانچه به گفته رئیس کل دادگستری این استان دهمین جلسه دادگاه علنی برخط را برگزار کرده و تا کنون بیش از ۳ هزار نفر به صورت آنلاین روند رسیدگی‌های قضایی را مشاهده کردند. حجت‌الاسلام والمسلمین سید کاظم موسوی، رئیس کل دادگستری استان فارس در گفت‌وگو با میزان، با بیان اینکه برگزاری دادگاه‌های علنی با استفاده از ظرفیت‌های فضای مجازی یکی از ابتکارات قوه قضاییه در شفاف سازی محاکمه‌های قضایی است، گفت: ظرفیت‌های موجود در قانون

حضرت علی (ع): هرکه مراتب همت‌ها و عزم‌ها را بالا رود مردم او را بزرگ شمارند

صاحب امتیاز،
مرکز و کلاس کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده
مدیر مسئول، حسن عبدلیان پور
زیر نظر شورای سیاست‌گذاری
رئیس شورای سیاست‌گذاری و سردبیر، منصور مظفری
آدرس: تهران - پلوار نلسون ماندلا،
کوچه گل‌فام پلاک ۵۴، تلفن: ۰۲۱-۲۳۰۵۵۱۱۱
امور آگهی‌ها و ارتباط با هفته‌نامه،
۰۹۰۲۳۰۵۵۱۲۳
توزیع: موسسه نشر گستر امروز ۶۶۲۸۲۲۴۲
چاپ: صمیم تلفن: ۴۴۵۸۲۸۱۴
hamiedalat99@gmail.com

غریب‌آبادی:

فرایندهای مغل حقوق مردم در دستگاه‌های اجرایی را شناسایی کنید

قضائی، صدور احکام عادلانه متناسب با جرایم ارتكابی، تعیین تکلیف بازداشت‌شدگان در زمان معقول، دقت در انتخاب نوع مجازات‌های جایگزین حبس و ضرورت تضمین عدم نقض حقوق متهمان در مرحله تحت نظر و تحقیقات مقدماتی تاکید کرد.

دبیر ستاد حقوق بشر کشورمان با توجه به اینکه حقوق بشر صرفاً در حوزه قضائی نیست و ستاد حقوق بشر نیز مختص به قوه قضائیه نمی‌باشد، از نمایندگان ستاد در دادگستری‌های کل استان‌ها خواست تا فرایندهای مغل حقوق مردم در تمامی دستگاه‌های اجرایی در استان‌ها را نیز شناسایی و به همراه پیشنهادات خود به ستاد حقوق بشر گزارش کنند. لازم به توضیح است، یکی از معاونین قضائی و رؤسای دادگستری‌های استان‌ها یا دادستان مرکز استان به عنوان نماینده ستاد حقوق بشر نیز فعالیت می‌کند.

در نشست فوق، همچنین وزیر دادگستری و معاونین دبیر شورای عالی امنیت ملی، وزارت امور خارجه، وزارت اطلاعات و معاون قضائی دبیر ستاد حقوق بشر به ایراد سخنرانی پرداختند و نمایندگان ستاد حقوق بشر نیز ضمن ارائه گزارشی از اهم اقدامات خود در حوزه حقوق بشر، پیشنهادات و مطالب لازم را مطرح کردند. / مهر

غریب‌آبادی در ادامه اظهار داشت: سیاست حمایت و ارتقای حقوق بشر در داخل کشور مبتنی بر موازین اسلامی، قانون اساسی و قوانین موضوعه است و حکومت باید از ظرفیت‌های مختلف خود در این جهت استفاده کند.

وی، سپس به نمایندگان ستاد حقوق بشر توصیه کرد تا به حقوق تمامی مراجعه‌کنندگان به نظام قضائی مانند قربانیان و متهمین توجه ویژه‌ای داشته باشند و مفاد قانون آئین دادرسی کیفری که بسیار مترقی و حقوق بشری است را با دقت اجرا کنند.

غریب‌آبادی همچنین بر تکریم مراجعه‌کنندگان به نظام

دبیر ستاد حقوق بشر از نمایندگان ستاد در دادگستری‌های استان‌ها خواست فرایندهای مغل حقوق مردم در تمامی دستگاه‌های اجرایی در استان‌ها را شناسایی و به همراه پیشنهادات خود اعلام کنند.

نشست تخصصی و هم‌اندیشی نمایندگان ستاد حقوق بشر در دادگستری‌های کل کشور با حضور دبیر ستاد حقوق بشر برگزار شد.

کاظم غریب‌آبادی، معاون امور بین‌الملل قوه قضائیه و دبیر ستاد حقوق بشر در این نشست، ابتدا با اشاره به جنایات رژیم صهیونیستی در نوار غزه، از بی‌اقدامی سازمان‌های بین‌المللی، از جمله حقوق بشری و کشورهای مدعی حقوق بشر، انتقاد کرد و مسئولیت این جنایات را متوجه آنان، به ویژه رژیم آمریکا نیز دانست.

دبیر ستاد حقوق بشر در ادامه به تشریح سیاست حقوق بشری جمهوری اسلامی ایران پرداخت و ابعاد مهم این سیاست را به شرح زیر مورد توجه قرار داد: حمایت و ارتقای حقوق بشر در داخل کشور، مقابله با استفاده ابزاری و سیاسی از حقوق بشر، پیگیری نقض حقوق بشر در کشورهای مدعی، ارائه و تبیین دستاوردهای حقوق بشری کشور، تعامل منطقی و هدفمند با سازوکارهای بین‌المللی حقوق بشر.

جذب ۹۳۱ قاضی در سال ۱۴۰۲

شود. تلاش داریم کارآموزان، آموزش‌های حرفه‌ای زیر نظر قضات مجرب ببینند.

وی ادامه داد: افرادی هم که از سوی گزینش مردود اعلام شدند، می‌توانند اعتراضات خود را در مرجع تجدید نظر که اعضای این هیئت از مقامات بالای قضائی هستند، مطرح کنند.

معاون منابع انسانی و امور فرهنگی قوه قضائیه با اشاره به نسبت پذیرفته‌شدگان ابتدایی و نهایی که با غربالگری و در جریان آموزش صورت می‌پذیرد، عنوان کرد: مهارت‌افزایی قضات برای مان مهم است.

الفت تاکید کرد: در سال ۱۴۰۰ حدود ۶۰۰ قاضی و در سال ۱۴۰۱ حدود ۷۰۴ نفر و در سال ۱۴۰۲ حدود ۹۳۱ قاضی جذب شدند که بر اساس دستورات و قواعدی که داریم قضات را با توجه به میزان پرونده‌های وارده، حوزه جمعیتی، جغرافیایی، حوزه‌های جدیدالتاسیس و جرم خیز بودن آن استان اختصاص می‌دهیم.

وی گفت: رئیس قوه قضائیه نیز در جریان سفرهای استانی با استماع گزارش‌های استانی از نزدیک ضرورت تخصیص قضات به استان‌ها را رصد می‌کنند؛ لذا بر اساس قواعد و ضوابط کارآموزان در استان‌ها تقسیم می‌شوند تا به نوعی تمامی کارآموزان قضائی در حوزه‌های قضائی سه اقلیم کشور مشغول خدمت شوند تا وظایف قوه قضائیه را همگی بر دوش بگیریم.

معاون منابع انسانی و امور فرهنگی قوه قضائیه با اشاره به نهایی شدن مراحل اصلاح قانون نقل و انتقال قضات، خبر داد: امیدواریم بزودی بر اساس اصلاح قانون و مطابق بر زمانبندی‌های که برای استقرار در استان‌ها لحاظ شده است، کارآموزان نسبت به انتقال خود اقدامات لازم را انجام دهند.

وی با ارائه گزارشی از روند جذب قضات عنوان کرد: بر اساس مجوز برنامه ششم توسعه به منظور جذب قضات، باید سالانه با برگزاری آزمون ۸۰۰ نفر قاضی جذب شود، لذا از بین فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و حوزوی داوطلبان را مورد آزمون، جذب اختصاصی و نخبه‌گزینی قرار می‌دهیم.

الفت گفت: در مدیریت جذب، اداره گزینش مستقر شده که در آن، برای افرادی که توسط آزمون جذب می‌شوند، پرونده‌ای تشکیل و از ۷ مرجع اطلاعاتی و امنیتی درباره افراد تحقیق می‌شود و حدوداً ۲۴ اعلام به دست‌شان می‌رسد و این اطلاعات در فرم‌های مشخصی پیاده‌سازی شده و سپس تحقیقات مفصلی از افراد در محل سکونت، تولد، تحصیل و محل کارشان صورت می‌گیرد.

معاون منابع انسانی و امور فرهنگی قوه قضائیه با اشاره به مراحل بعدی جذب قضات در دستگاه قضائی تاکید کرد: سپس نوبت به مصاحبه عقیدتی و سیاسی از پذیرفته‌شدگان در آزمون، توسط قضات مجرب می‌رسد و بعد از آماده‌سازی پرونده‌ها، برای هیئت‌های احراز صلاحیت فرستاده می‌شوند. الفت عنوان کرد: اسامی پذیرفته‌شدگان آزمون امسال به اداره کل آموزش قوه قضائیه اعلام شد تا آموزش آن‌ها آغاز

معاون منابع انسانی و امور فرهنگی قوه قضائیه با اشاره به نهایی شدن مراحل اصلاح قانون نقل و انتقال قضات از جذب ۹۳۱ قاضی در سال جاری خبر داد.

مراسم تحلیف کارآموزان قضائی سراسر کشور با حضور حجت‌الاسلام والمسلمین محمد موحدی آزاد، دادستان کل کشور، محمد باقر الفت، معاون منابع انسانی و امور فرهنگی قوه قضائیه و جمعی از مسئولان عالی قضائی در محل سالن شهدای هفتم تیر ساختمان مرکزی قوه قضائیه برگزار شد.

معاون منابع انسانی و امور فرهنگی قوه قضائیه ضمن عرض خیر مقدم به قضات جدیدالورود و مدعوین حاضر در این مراسم، در ابتدای سخنان خود با آرزوی توفیق الهی برای مظلومین غزه بیان کرد: اخیراً تعدیات و تجاوزات رژیم صهیونیستی و صهیونیست جهانی، مظالم بزرگی علیه بشریت رقم زده و برگ سیاهی به تاریخ بشر اضافه کرده است که امیدواریم به لطف الهی، هرچه زودتر از شر این جنایات و عاملان آن‌ها خلاص شویم.

محمدباقر الفت عنوان کرد: معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی قوه قضائیه متشکل از اداراتی است که برای استخدام و جذب کارکنان دستگاه قضائی طراحی شده است. البته در حاشیه فعالیت‌های اصلی، اقدامات دیگری در راستای مأموریت‌های محوله انجام می‌شود.

معاون منابع انسانی و امور فرهنگی قوه قضائیه با اشاره به اینکه مهمترین وظیفه ما جذب قضات است، اذعان کرد: جذب قاضی کاری بسیار مشکل، حساس و پر مسئولیت است و شایسته است که افرادی باتقوا، فاضل، دانشمند و دارای اصالت خانوادگی برای این جایگاه مهم انتخاب شوند.